Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

СССР

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 28 (15651) | 1981 оной февралиин 3, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ҮНДЭР УЯЛГА

Үйлэдбэриин коллектив түрэл партиингаа ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсан, шарман хүдэлжэ байна гээшэ. Һанайшье заводой коллектив энэ талаар зарим тэды амжалтатай байха.

Бидэнэр сагаан эдеэ худалдаха январь һарынгаа түсэб дүүргэнхэйбди. Тиихэдээ январь тусэбhөө 5 тонно дээгүүр тушаагдаа. Улаан-Үдын һүнэй комбинадта эльгээдэг түсэбтэ 200 тонно һүн дээрэ 20 тонно нэмэжэ ябуулаабди.

Заводоймнай хүдэлмэришэд съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадана. Жэшээлхэдэ, мастер Сэсэгма Базарова продукци ехээр, шанар һайнтайгаар үйлэдбэрилхын түлөө оролдоно, залуушье һаа, һайн эмхидхэлшэ байһанаа харуулна. Мастерай туһалагша З. В. Сидельникова, аппаратчик З. Р. Галанова, ажалай ветеран Д. Д. Бадмаева гэгшэдые үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоодо нэрлэхэ байнаб.

Һүнэй промышленностьда олон жэлдэ хүдэлжэ, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан Н. Д. Малышева мүнөө завод дотороо ондоо ажалда оронхойшье һаа, залуушуулые баян дүршэлдөө һургажа байдаг юм.

КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр болотор манай заводой коллектив сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ ба худалдаха январь-февраль һарануудай түсэбые заатагүй дүүргэхээр шиидэнхэй.

Тиихэдэ байгша онойнгоо түсэбые декабриин 25-да дүүргээд, түсэбһөө гадуур 35 мянган түхэригэй продукци худалдаха социалис уялга абанхай.

А. КАСАТКИН,
Хэжэнгын тоһо сырэй заводой директор.

СҮҮДХЭДЭ 600—800 ГРАММААР...

Манай ажахы хоёрдохи жэлээ залуу эбэртэ бодо малые түлжүүлхэ ба шахан таргалуулха шэглэлтэй болоод, ажаллажа байнхай. Эндэ мүнөө районойнгоо 12 ажахыһаа гурба-дүрбэн һаратай 1100 бүрүү абаад, түлжүүлжэ эхилэнхэйбди. Энэ залуу малые 8 һаратай болоторнь тэжээһэнэй һүүлээр, Шанагын отделенидэ абаашажа, шахан таргалуулха болонобди. Эндэ мүнөө 1000 хашараг шахан таргалуулагдажа байна. Тэдэнэй 300—400 килограмм шэгнүүртэй болоходонь, гүрэндэ тушаахабди. Январь һарын эхеэр эдэ малаа шэгнэхэдэмнай, шэгнүүрээ сүүдхэдэ 600—800 граммаар нэмээгээ.

Үбэлжэлгын хэды хүшэр хүндэ байгаашье һаань, манай үхэршэд тэжээлээ һайнаар буйлуулжа, зүбөөр хубаарилан эдеэлүүлнэ, малаа оролдосотойгоор харууһална. Игэжэ һүрэгүүдээ һайса түлжүүлжэ, таргалуулжа, нэгоон дээрэ гаргаха хүсэлтэйгөөр хүдэлнэ.

Д. ЦЫДЕНЖАПОВ,
Бодонгуудай совхозой директор.
Бэшүүрэй район.

ХУБИТАНЬ ЕХЭ

Надежда Михайловна Калашникова Никольскын шубуунай фабрикада хүдэлһөөр олоной юм. Һүүлэй найман жэлэй туршада тэрэ залуу шубуудые дэгжээдэг бригадые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй бригадада бултадаа дүршэлтэй шубуушад ажалладаг. Жэшээлхэдэ, Ирина Кирилловна Варфоломеева, Анна Максимовна Санникова, Татьяна Пестерева гэгшэд үндэр түрүүлэсэтэ ажалаараа район соогоо суурханхай.

Бригадын гэшүүд булта бэе бэеэ ойлголсожо хүдэлдэг, эбтэй эетэй коллектив болонхой. Хүн бүхэн бригадынгаа түлөө оролдодог байна. Тиимэл хадань ажал хэрэгүүдыншье урагшатай бшуу. Тус бригадынхид арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн юм.

Мүнөө тэдэнэр ээлжээтэ шубуудаа даажа абаад, баһал һайнаар харууһалжа байна. Бригадын гэшүүд хоёр һарын туршада нугаһан бүриингөө шэгнүүрыень 1900 граммда хүргэхэ зорилготой байна.

Байгша ондо шубуунай энэ фабрика гүрэндэ 7500 центнер нугаһанай мяха тушааха түсэбтэй юм. Тэрэниие бэелүүлгэдэ Н. М. Калашниковагай бригадын хубитаяа ехээр оруулха байһаниинь лабтай.

Д. ГАРМАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хурьголоор абажа, гээлтэ хорогдолтогүйгөөр түлжүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табиһан Хэжэнгын совхозой хонишод үдэрнүүдтэ туха сүлөөгүй ажаллажа байна. Юуб гэхэдэ, энэ һарын тэнгһээ эхилжэ хурьгад адхаржа захалаа. Эхэ хонидой 11 отарада түл абаха халуун хаһа хүрэжэ ерэнхэй. Тэдэнэр байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга абажа түлжүүлхэ түсэбтэй юм.

Һүүлэй мэдээгээр, түрүүшын 200-гаад хурьган абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэнэ. Илангаяа Дашинима Аюшеевэй даадаг отарын 574 эхэ хониһоо түрүүшын зуугаад шахуу хурьган абтаад, һайн түлжүүлэгдэжэ байна. Энэ түрүү хонишон нёдондоной дүнгөөр 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга түлжүүлжэ, районойнгоо чемпион гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Энэ жэлдэ тэдэнэр хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн уялга абанхай. Энэ жэлэй түл абалгада бригадань һайн бэлдэнхэй. Ахалагша хонишон өөрынгөө нүхэр Шогжолматай арбаад жэлдэ эхэ хонидые харууһална. Мүнөө тус отарада хурьгашадаар хүдэлхэеэ 3 хүн ерэнхэй. Тэдэнтээ сугтаа энэ үбэлжэлгын хэды хүшэрхэн байгаашье һаань, бүхы арга боломжоо элсүүлжэ, амжалта түйлахаар зоригжонхой.

Ц. НИМБУЕВ.
Яруунын район.

КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭБЭ

Хэжэнгын совхозой малшад байгша оной нэгэдэхи кварталай тоосоогоор 192 толгой эбэртэ бодо мал мяханай комбинадта тушаажа, гүрэндэ 698 центнер мяха худалдаа. Эдээнэйнь 174 эрэ хашараг тус бүридөө 400 килограмм татажа, эрхим сэгнэ хүртөө. Игэжэ ехэ шэгнүүртэй, тобир тарган эдэ хашарагуудые тушааһанайнгаа түлөө гүрэн манай ажахыда 23 мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгөө. Эбэртэ бодо мал шахан таргалуулгада ажахын үхэршэд Михаил Салисов, Дондок Жигжитов, Александр Немчиков гэгшэд ехэ оролдолго гаргаа. Эдэнэр хүдэлмэриингөө технологи һайн мэдэхэ дээрэһээ, үхэрнүүдые түргэнөөр шахан таргалуулна.

Мүнөө түрүү үхэршэд гүрэндэ тушаахаар 250 бүрүү, хашараг шахан таргалуулжа байнхай. Байһан тэжээлээ зүбөөр хубаарилан үгэжэ, булеэн уһаар ундалуулжа, үбэлэйшье сагта малайнгаа шэгнүүрые ехээр нэмээжэ, партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

Манай ажахы 1-дэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ үшөө 32 эрэ хашараг Улаан-Үдын мяханай комбинадта эльгээжэ, түсэбтэ даабаряа дүүргэбэ.

Б. РИНЧИНОВ,
Хэжэнгын совхозой ахамад зоотехник.

ХАБА ШАДАЛААРАА

Тэгдэ тосхонһоо зүүлжээ Бэлшэрэй гүүртэдэ 160 үхэр шахан таргалуулагдана. Манай ажахын үхэршэд Б. Жамбалов, З. Жамбалдоржиев, Р. Закиров болон бусад ажалладаг юм. Тэдэнэр шахамалнуудаа зоотехническэ гүримөөр харууһалжа, үбһэ, зелёнко, талха тарянанай зүйл үдэртөө дүрбэ дахин үгэдэг, мүн булеэн уһаар хоёр дахин ундалуулна.

Һара соо малшад үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 350 килограммда хүргэхэ зорилготой. Совхозой эдэ түрүүшүүл партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсон, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдоно.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хориин район.

БАМ

БАМ-ай Буряадай участогай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд шэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ эршэ түгэс хүдэлжэ, хараалагдаһан түсэбтэ даабаринуудаа саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар бэелүүлжэ, түрэл партиингаа XXVI съездые угтахаар эрмэлзэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь Николай Серёдкин шлифовщик Александр Литвинцев гэгшэд Шэнэ Уояндахи түбэй заһабарилгын - механическа мастерскойдо хүдэлхэ зуураа, съездын урда тээхи ажалай вахтада үндэр үрэ дүнгүүдые туйлана.

М. СИБИРЯГАЙ фото.

ҺҮҮЛШЫН МЕТРНҮҮД

Арбадахи табан жэлэй эхиндэ Байгалай тоннель малтаха отрядуудай коллективүүд эмхидхэгдэжэ, Москва, Ленинград, Харьков хотонуудай эрхимэй эрхим мэргэжэлтэд Байгалай тоннелиин барилгада эльгээгдэһэн байна. Проходчигууд ажал хэрэгээрээ энээниие сэхэ гэршэлнэ. Урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой, ажалша түрүү Ю. Д. Бордаченкые абаад үзэе. Энэ хүдэлмэришэнэй нэрэ солые мэдэхэгүй хүн БАМ-ай Буряадай участогта хомор лэ байха. 1978 оной январь һараһаа Байгалай хадануудай баруун порталһаа түмэр замай тоннель малтажа захалаа бэлэй. Тоннель малтаха ажалда бригадна подряд хэрэглэхэдэ, ашатай үрэтэй байха гэһэн Ю. Д. Бордаченкын һанамжа дурадхал һайшаагдаа. Тэрэ өөрөө түрүүлэн хэрэглэжэ эхилһэн намтартай юм. Һарадаа 75 метр тоннель малтаха даабаряа 85—90 метртэ хүргэдэг болоо. Зарим һаранuудта 110 метр хүрэтэр тоннель малтажа, Буряадай участогай проходчигуудай дундаһаа онсо шалгарлаг һэн. Эдэнэр барилгын материал, электрын элшэ хүсэ арьбалхынгаа хажуугаар, газар малтадаг түхеэрэлгэнүүдээ миин байлгангүйгөөр ашаглана.

Шэнэ онол арга амжалтатайгаар хэрэглэһэнэйнгээ ашаар лэ эдэнэр богонихон болзорой туршада 2000 метр түмэр замай тоннель малтаба. Мүнөө Ю. Д. Бордаченко арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, бригадынгаа гэшүүдтэй яб байсахаһа хөөрэлдөөд һара бүри дунда зэргээр 130 метр тоннель малтажа, КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр —февралиин 23-да Байгалай тоннель малтаха даабаряа дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. «БАМтоннельстрой» управлениин булта хүдэлмэришэд, проходчигууд түрүү хүдэлмэришэнэй гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжээ юм.

...Байгалай хаданууд гүнзэгы саһаар хушагданхай. Хабсагай уулануудай хабшал соогуур хойто зүгһөө хорон хүйтөөр үлеэнэ. Хадануудай дундуур татагдаһан түмэр харгыгаар хэлэн арбаад вагон шаггагалһан тепловоз хонгёо шангаар хуугайтан. Северобайкальск город тээшэ зорино. Вагонуудта түмэр бетон хэрэгсэлнүүд, автомашинанууд, оньһон түхеэрэлгэнүүд ашаганхай. Энэ түмэр харгын сэхэ доро—200-гаад метрэй гүнзэгыдэ—Байгалай тоннель малтаха ажал түлэг дундаа ябуулагдана.

Тоннельнэ 12-дохи, 19-дэхи, 21-дэхи отрядуудай проходчигууд үдэр, һүниие илгангүйгөөр ажаллана. Газар доро бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хүнхинөөн минутынье туршада замханагүй. Ю. Д Бордаченко, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Л. И. Базалий, Ленинэй, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудай кавалер В. Р. Толстоухов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданuудай коллективүүд Байгалай тоннелиин һүүлшын метрнүүдые малтажа байна.

Леонид Иванович Базалиин хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд Байгалай хадануудай баруун талаһаа 2980 метр штольни малтажа, зүүн порталһаа штольни малтажа эхилһэн В. Ф. Смирновой бригадын коллективтэй ниилээ гэхэ гү, али Байгалай хадануудые сүмэ малтажа гараһан байха юм. Донбассата шулуун нүүрһэ малтажа, Харьков хотодо метро барилсажа, баян дүршэлтэй болоһон Л. И. Базалий мүнөө тоннель малтаха хүдэлмэридэ эдэбхи түгэс хабаадалсана. Байгалай тоннель малтажа байгаа бүхы хүдэлмэришэд эрхим түрүү ажалаараа олоной дунда мэлээжэ болонхой зон. Тэдэнэр холоосо даабаряа үлүүлдэг, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые холол дээшэлүүлжэ байдаг. Эдэнэр «КПСС-эй XXVI съездэ—габшагай ажалай 26 неделн» гэһэн мүрысөөндэ эршэтэйгээр хабаадана. 3 бригадын коллектив «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын тула тэмсэнэ.

—Һүүлэй мэдээгээр үшөө 200-гаад метр тоннель малтахамнай үлөөд байна. Проходчигуудынай дундаа мүрысэжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Урдаа табиһан зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхэл байха, — гэжэ тоннельнэ 19-дэхи отрядай начальник мэдүүлнэ. Байгалай тоннель барижа байгаа олон тоото хүдэлмэришэдтэй, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэхэдэ, эдэнэр КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулан абаһан уялгаяа сүм бэелүүлхээр эрид шиидэһэнээ элирхэйлнэ.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые Байгалай тоннель малтадаг проходчигууд ехэ баяртайгаар угтажа, түмэр замай хоёрдохи тоннель арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада малтаха гэһэн дурадхал оруулна. Энэ асуудал зүб тэшэнь шиидхэхэ бээз гэжэ найдаад, тэсэжэ ядангяар съездын нээгдэхэ үдэрые хүлеэнэ.

Мүнөө Байгалай тоннелиин барилга дээрэ эршэтэ ажалай охин минутыншье туршада замханагүй. Бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүд нэгэ жэгдэхэнээр хүнхинэн, гранит шулуу үрэмдэнэ. Бутаргагдаһан шулуун МАЗ машинануудта, электровагонеткэнүүдтэ ашагдана.

— Февралиин 23-да Байгалай нэгэдэхи тоннель малтаха ажалаа дүүргэхэ байхабди, — гэжэ проходчигууд нэгэн дуутаар мэдүүлнэ. Эдэнэр үгэдөө заабол хүрэхэ байха. Газаа шэмэрүүн хүйтэн һалхи шуургатай. Габэшье, проходчигууд гранит шулуу үрэмдэн малтажа, хурдан түргэнөөр урагшаа дабшана. Һүүлшын метрнүүд тэдэниие урьялна, зоригжуулна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ТАРЯАЛАН БА ФЕРМЭНҮҮДЭЙ АЖАЛШАДТА

Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын мэргэжэлтэдэй бүхэсоюзна һалбариин зүблөөнэй дурадхалнууд техникэ бүтээлгые үргэдхэлгэдэ, тэрэнэй шанарыень дээшэлүүлгэдэ туһалха байна. Энэ зүблөөн январиин 30-да Москвада болобо.

Таряалан болон фермэнүүдые хангахын тула предприятинууд үсөөн бэшэ машинануудые бүтээн гаргадаг. Гэбэшье зарим түхэлэй оньһон техникын шанар, техническэ хэмжээн мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ хүрэлэггүй байна. Тусхайлбал, КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй материалнууд соо энэ ушар тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Ушар байдалые заһаруулхын тула һалбариин хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулгын доторой арга нөөсэнүүдтэ гол анхаралаа хандуулаа гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад хэлээ. Шэнжэлгын хүдэлмэриин баазые бэхижүүлхэ, шэнэ түхэлэй машинануудые бүтээлгын болзор хороохо, дүтэрхы предприятинуудай холбоое бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ һалбариин урда харюусалгатай зорилгонууд табигдаба. Урда урдынхиһаа улам һайн оньһон техникэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие дээшэлүүлхэ арга олгохо байна. Тракторнуудай, хүдөө ажахын бусад машинануудай арга боломжые дээшэлүүлхэ гээшэ һалбариин гол зорилго болоно.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ДЕКАДА ДҮҮРЭБЭ

Индиин национальна һайндэртэ — Республикын үдэртэ зорюулагдаһан совет-индиин хани барисаанай декада СССР-тэ дүүрэбэ.

Москвада, манай ороной бусад хото городуудта митингнууд, үлэшэнүүд, олониитын суглаанууд үнгэргэгдөө. СССР-эй ба Индиин хоорондохи олон янзын харилсаан хоёр гүрэнэй арадуудай аша туһада, бүгэдэнийтын эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлгын аша туһада хүгжөөгдэхэ юм гээд совет хүнүүд найдажа байһанаа мэдүүлнэ. Нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Индидэ ошожо ерэлгэ эдэ харилсаае саашадань хүгжөөхэ замда түүхэтэ шухала шата болобо гэжэ эдэнэр тэмдэглээ.

Олон тоото выставкэнүүд Индиин түүхэтэй, мүнөөнэй байдалтай, хоёр ороной хани барисаанай бүлгэмүүдэй ажал ябуулгатай совет олониитые үргэнөөр танилсуулба.

Энэ декада Москвагай «Хадуур ба балта» гэжэ металлургическа заводто үнгэргэгдэһэн суглаагаар дүүрэбэ. Тэрээн дээрэ үгэ хэлэгшэд Индиин арадта халуун дурлалтай, хани барисаатай байһанаа мэдүүлээд, бэеэ даaһан байдалай жэлнүүдтэ ороной туйлаһан амжалтануудые тэмдэглээ.

(ТАСС).

«МОЛНИЯ-I» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Газарые тойрон дабшадаг «Молния-1» гэжэ хэлхээ холбооной хэмэл одон 1981 оной январиин 30-да Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдэбэ. Холын зайда телефонно-телеграфна радио-холбооной түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгые хангахын, мүн СССР-эй Түбэй телевидениин программануудые холын Хойто зүгэй, Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Дунда Азиин районуудта тодхогдоһон «Орбитын» сэтиин пунктнуудта дамжуулхын тула «Молния-1» гэжэ хэлхээ холбооной хэмэл одон табигдаһан байна.

Хэмэл одон дэлхэйн бумбэрсэгэй хойто хахад хубида 40801 километр холуур, урда хахад хубида 464 километр дүтүүр ниидхүүлэгдэхээр табигдаа. Хэмэл одон Газарые 12 час 16 минута соо тойрон дабшана.

Телевидениин программануудые дамжуулха, холын зайда олон каналаар радио-холбоо тогтоохо аппаратуранудһаа гадна, командно-хэмжэлгын комплексын аппаратура, хэмэл одоной харгы замые тааруулан табиха, элшэ хүсөөр хангаха түхеэрэлгэнүүд хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой. Абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, хэмэл одон дээрэ тодхогдон табигдаһан аппаратура һайнаар хүдэлнэ. Хараалагдаһан программатай зохилдуулагдажа, «Молния-1» хэмэл одоор дамжуулагдан, хэлхээ холбооной сеанснууд хэгдэхэ байна.

АЖАХЫН ТООСООНОЙ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

Бригадын ажахын тоосооной арга онол хадаа барилгын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл болоно. Москвагай барилгашан Социалис Ажалай Герой Н. А. Злобиной хүтэлбэрилдэг коллектив арба гаран жэлэй урда тээ тэрэниие түрүүлэн хэрэглээ һэн.

Ажахын тоосооной түрүү бригаданuудай хүтэлбэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн-семинар боложо, түрүү арга оноле саашадань нарижуулгын, дэлгэрүүлгын харгы замуудые зүбшэн хэлсэбэ. Энэ зүблөөн январиин 29-дэ Москвада болоо. Барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай ЦК-гай түрүүлэгшэ И. А. Ланшин элидхэл хээ. Партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект дотор бригадын ажахын тоосооной арга онолдо шухала үүргэ даалгагдаһан байна. 80 мянга шахуу коллектив тэрэниие хэрэглэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ эдэнэр барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээнэй 38-һаа үлүү процентые бэелүүлээ һэн. Табан жэлэй һүүл багта ажалай иимэ эмхидхэлые хэрэглэлгэ бүри үргэдхэгдэхэ юм.

Бригадын ажахын тоосоон таһалгаряагүй нарижуулан һайжаруулагдана. Байшан гэрнүүдые баридаг комбинадуудай бүхы бригаданuудые ойрын хоёр жэлэй турша соо ажалай иимэ эмхидхэлдэ оруулхаар түсэблэгдэнэ.

(ТАСС).

АЖАЛАЙ ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ЗАМААР

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ! Заводууд болон фабрикануудай, полинууд ба фермэнүүдэй, эрдэм, соёлой эмхи зургаануудай ажалша коллективүүд эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Габшагай ажалай вахтада хабаадагшадай амжалтанууд тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ мэдээсэнэ:

Ленинградай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ оптико-механическа нэгэдэлэй инструментальна цехтэ коммунист А. Басмановай хүтэлбэрилдэг бригадын станок бүтээгшэд съездын урда тээхи мүрысөөндэ шэнэ амжалта түйлаба. Тэдэнэй хүн бүхэниинь хоёр станок хангадаг болонхой.

Коммунист В. Конончугай хүтэлбэрилдэг коллективэй дүй дүршэл тэдэнэй иимэ амжалта түйлахадань туһалба. Бригадирнууд хоюулан участогуудайнгаа партгрупоргнууд юм.

Тэдэнэр нэгэ нарядаар хүдэлхэ дурадхал предприятидаа түрүүлэн оруулһан байна. Иимэ арга дүршэл ашаүрэ ехэтэй гэжэ бодото байдал батадхана. Станок бүтээгшэд ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлээ. Приборнууд болон хэмжэлгын комплекснуудай детальнуудые болбосоруулха бүхы зэрзэмсэгүүд эрхим шанартайгаар бүтээгдэнэ.

Ереванай «Армэлектромаш» нэгэдэлэй коллектив хэдэн нүүдэл электростанции БАМ-ай барилгашадта болзорһоонь урид эльгээбэ. А. Мирзоянай даадаг бригадын хабсаргагшад шухала захил дүүргэлгые түргэдхэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулһан байна. Тус коллектив КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай предприятидаа элидхээ юм.

Түрүү дүй дүршэлэй һургуулида үнгэргэгдэдэг хэшээлнүүд залуу хүдэлмэришэдэй социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл болохо арга олгоһон байна. Техническэ мэргэжэлэй училищи дүүргэгшэд эндэ дүршэл шадабариин «нюусануудтай» танилсадаг, дүтэрхы мэргэжэлнүүдые шудалдаг.

Предприятиин һурган хүмүүжүүлэгшэдэй саг үргэлжын соведэй хүдэлмэриин ашаар эли бодо дүнгүүд туйлагдажа эхилээ. Нэгэдэлдэ даабаряа дүүргэдэггүй нэгэшье залуу хүдэлмэришэн үгы.

Алма-Атын областиин «Горный гигант» совхозһоо Ш. Макашевагай даадаг звено намар-үбэлэй һаранuудта саадуудта хэгдэхэ бүхы хүдэлмэриие болзорһоонь һара шахуу урид дүүргэбэ. Саад үргүүлэгшэд хабартаа һайнаар бэлдэнэ. Хараалагдаһан бүхы талмай дээрэ жэмэстэ ургамалнуудые таригжа дүүргээ. Хадын ташалангай зургаан гектар газарта баян ургаса үгэдэг, яблониин үбэлэй сортнууд һуулгагдаа.

Хада газарта саад тарижа ургуулха түрүү арга хүдэлмэриин график нягтаруулхадань туһалһан байна. Область дотороо түрүүшүүлэй тоодо орожо, Ш. Макашевагай звено шэнэ арга нэбтэрүүлээ. Энэнь модо тариха ба тэрэнэй хойноһоо харууһалха хүдэлмэриие гүйсэд оньһожоруулха арга олгоно. Урдынхиһаа гурба дахин үсөөн хүдэлмэришэд плантацинуудай хойноһоо харууһалдаг болонхой. Харин үрэ жэмэс гүрэндэ тушааха даабари жэл бүри үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Жэшээлбэл, нёдондо жэлэй түсэб 1,5 дахин үлүүлэгдээ.

Мүнөө Ш. Макашева агротехническэ хэшээлнүүдтэ хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые хубаалдана. Бүхы бригаданuудта тэрэниие дэлгэрүүлхэ гээшэ тэрэнэй съездын урда тээ абаһан уялгын нэгэ хубинь болоно. Һаяхан болоһон областной партийна конференци дээрэ түрүү хүдэлмэришэн КПСС-эй XXVI съездын делегадаар һунгагдаа.

Республикын эрдэмтэд Узбекистанай таряашадта бүри шэнэ шэнэ шэнжэлгэнүүдые дурадхана. **Узбегэй ССР-эй Наукануудай академиин Ургамалнуудай биологиин туршалгын институдай** таряашадта дурадхаһан хлопогой гурбан шэнэ сорт ургасын, утаһанай шанартай талаар суута «Ташкент-1» сортые холо булидаг байба. Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хлопогой шэнэ сортнууд ехэ талмайда таригдаха байна. Үрэһэ хүрэнгын зарим хубинь үрэһэнэй ажахынуудта эльгээгдэхэ. Республика дотор тусхай шэглэлтэй ажахынуудые эмхидхэхэ хүдэлмэри эхилэгдээ. Тэндэ шэнэ сортнууд туршагдаха.

Латвиин «Автос» хэблэлэй уран зураашад — партиин XXVI съездэ зорюулагдаһан плакадуудай авторнууд манай баатар үе сагай образые байгуулна. Эб найрамдал ба хани барисаа бэхижүүлхые, Эхэ оронойнгоо аша туһада ажаллахые уряалһан плакадууд хэдэн мянган хэһэгээр хэблэгдэжэ, республика соогуур тараагдаа. Съездын урда тээ цехүүд болон клубуудай, республикын хото городууд болон һуурин тосхонуудай эмхи зургаануудай харуулан ойлгуулха агитациин стендүүдые табан жэлэй амжалтанууд тухай, үйлэдбэриин түрүүшүүл ба мүнөө үеын шухала асуудалнууд тухай хөөрэһэн плакадууд шэмэглэбэ.

(ТАСС).

ХЭЖЭНГЫНХИДЭЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

ЭМХИТЭЙ, ЭРШЭТЭЙ

Прибайкалиин районой колхоз, совхозуудай таряан ажалшад, механизаторнууд энэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури болохо хабарай таряалангые нарин нягтаар, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Тэдэнэр ажахынуудайнгаа бүхы тракторнуудые, хүрьһэ элдүүрилхэ зэр зэмсэгүүдые ба хүдөө ажахын бусад машинануудые үргэн болзорто заһабарилжа, бэлэн болгохо гэһэн зорилго урдаа табинхай ажаллажа байна. Эдэ техникын заһабараар бэлэдхэгдэһэнһээл арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургаса дулдыдаха байна бшуу.

— Заһабарилгын үедэ запас частьнуудай хэды ехээр дутагдаашье һаань, ажахынуудай механизаторнууд энэ бэрхэ байдалые гаталжа, мүнөө машина, техникэ заһабарилха хэрэгээ муу бэшээр ябуулна. Жэшээлбэл, «Зырянский» совхозой таряан ажалайхид 19 трактор, 12 сеялкэ, 14 плуг, 15 культиватор заһабарилжа дүүргээд, тусхай талмайда абаашажа, жэрылгэн табиба. Эндэ дүршэлтэй механизаторнууд, тракторно таряан ажалай бригадын бригадирнар Илья Савельевич Иконников Алексей Игнатьевич Решетов хоёрой үүргэ ехэ. Мүн техникэ заһабарилгада хабаададаг залуу трактористнууд Иван Георгиевич Шульгин, Анатолий Петрович Петров, Сергей Николаевич Гаврилов, Игдар Ибрагимович Ибрагимов, бусад ажалдаа үнэн сэхээр хандана. Тус ажахын түрүүшүүл Хэжэнгын районой механизаторнуудай гаргаһан үүсхэлтэй бүри нёдондо, ноябрь һарын эхеэр танилсажа, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэн. Тиихэдэ бүхы байһан трактор, машинануудаа байгша оной февралиин 15 болотор заһабарилжа дүүргэхээр хараалаа. Теэд тэдэнэр мүнөө энэ уялгаяа дүүргэхэеэ байна. Совхоз эдэ үдэрнүүдтэ техникэ заһабарилхын хажуугаар 960 гектар газарта саһа тогтооһон, 2300 тонно наг шэбхэ поли дээрээ гаргаһан байна.

Механизаторай мэргэжэлдэ 20 залуу хүбүүд һуража байнхай.

Районой бэшэ ажахынуудта техникэ заһабарилга хожомшог эхилээ. Тэдэнэр трактор, хүдөө ажахынгаа машинануудые мартын 1 болотор заһабарилжа, бэлэн болгохо уялга абанхай.

П. ХАЛТАНОВ.
Прибайкалиин район.

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСӨБ — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэгдэнэ

ШИИДХЭГДЭХЭ АСУУДАЛНУУД

«1981—1985 оноудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическэ ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд». КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэлсэгдэжэ, баталагдажа, хуулита хүсэндөө орохоёо байна. Партиин ээлжээтэ съезд дээрэ харагдаха энэ документын проект олониитын анхаралда хэблэгдэжэ толилогдожо, тэрэниие үргэнөөр зүбшэн хэлэлгэ, шудалалга үргэлжэлһөөр.

Проект соо арбадахи табан жэл соо түйладаха асари ехэ зорилгонууд улад зоной сэдьхэл байсуулһан, урма зориг бадаруулһан, шэнэ бодол түрүүлһэн байна. Тиимэ байха ёһотойшье. Энэ дурдалшаемнай манай предприятиин коллективэй ажабайдал баримталан гэршэлнэ.

«Ой модоной, целлюлозно-саарһанай ба модо болбосоруулгын промышленностиин продукциин хэмжээе 17—19 процентээр ехэдхэхэ» гэжэ «Гол шэглэлнүүдэй» проект дотор бэшэгдэнхэй.

«Ой модо бэлэдхэлгын промышленностиие саашадань хүгжөөхэ, модо бэлэдхэдэг ба харгы замай барилгада хэрэглэгдэдэг бүтээсэ ехэтэй машинануудаар предприятинуудые хангаха. Модо бэлэдхэлгэдэ хүдэлдэг хүнүүдэй ажалай эрхэ байдал болон ажаһуудалые һайжаруулха...» гэхэшэлэн проект соо бэшэгдэһэн мүрнүүд республикын модоной промышленностиин предприятинуудай, тэрэ тоодо манай комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй анхарал татаһаниинь мэдээжэ.

Проектын хэблэлдэ тунхэглэгдэһэн дары тэрэниие коллективэй ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа эхилээ һэн. Тиихэдэ политическэ ба экономическа һуралсалай программада оруулагдажа, иимэ һуралсалда ябадаг коммунистнууд, комсомольшууд, партийнабэшэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, бусад эдэбхитэд энэ документые мүнөө шудалжа байна.

Тиихэтэй хамта «Гол шэглэлнүүдэй» проект зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан партийна, комсомольско болон ажалшадай суглаанууд ажалай коллектив бүхэндэ болоо. Тусхайлан энэ суглаанууд эмхи гуримтайгаар, олон хүнүүдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар болоо гэжэ тэмдэглэмээр.

Үнэхөөрөөшье, эдэ суглаануудта хабаадажа, үгэ хэлэһэн хүн бүхэн лэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада Эхэ оронойнгоо ехэ шадал улам бэхижүүлхын, хүн зоной ажаһуудал һайжаруулхын, энхэ амгалан байдал тогтоохын тула партиингаа гаргадаг айхабтар ехэ хүсэлэл оролдолгые халуунаар, гүн сэдьхэлһээ һайшаан дэмжэжэ байһанаа элирхэйлээ. Тиихэтэеэ хамта шэнэ табан жэлэй туршада нэгэ жэгдээр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, гүрэнэй түсэбтэ даабари болон абаһан социалис уялгануудаа түрүүлжэ, амжалтатайгаар дүүргэхын тула ямар хэмжээнүүдые абаха шухала байһан тушаа хэлэлсээ. Предприятиингаа үйлэдбэриин байдалай, коллективэйнгээ ниитын ажабайдалай һайн байхын тула һанал бодолоо, хүсэ шадалаа, эдэбхи эрмэлзэлээ зорюулха байһанаа урмашалтайгаар элирхэйлээ.

Тиигээдшье үнгэрһэн суглаанууд дээрэ табигдаһан зарим асуудалнууд предприятиин коллективэй урдаһаа бодото ехэ шиидхэгдэхэ асуудалнууд болоно.

Ушар тиимэһээ коммунистнууд, хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд комбинадай дирекциин, парткомой анхаралда оруулба. Тэдэнэй зарим асуудалнууд комбинадай өөрынгөө хүсөөр шиидхэгдэхэ байна.

Гадна барилгада, алибаа дархалалгада хэрэгтэй нимгэхэн, нарийхан шугам шэнэг зүйлнүүдые, технологическа зомгооһо гаргаха арга боломжо бии. Элдэбые фрезерхэ, хюрөөдэхэ эдэ станогуудай үлөөдэһэн ядамаргүй хэмээр. Тэрэшэлэн зомгооһор хэгдэдэг хабтагайда (плитэ) холин оруулмаар элдэб үлөөдэһэн байһан хайша хэбэр хаягдана, түлэгдэнэ, үмхирэн хосоро.

Модо болбосоруулха барадаг үлөөдэһэн гүйсэд хэрэглэхэ асуудал тушаа комбинадай конструкторско бюрогой начальник Н. Ф. Опак, зомгооһор хабтагай цехэй хүдэлмэрилэгшэд В. А. Ягнышев, П. К. Ткачев, бригадир В. А. Павлов гэгшэд тоогтоһон байна.

Ушар тиимэһээ коммунистнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд комбинадай дирекциин, парткомой анхарал онсо хандуулхые оруулба. Мэдээжэ хадаа, хайрсаг хэхэдэ, нилээд горитой үлөөдэһэн гарадаг юм. Үшөө тиихэдэ али зэргын ехэ хибэдһэн галдагдаха байнаб. Тиимэ үлөөдэһэнөөр үргэн хэрэглэлгын эдлэл, хүһэнай үлөөдэһэнөөр эрхим шанартай шала дэбдэхэ паркет олоор гаргаха арга боломжо бии гэжэ тэмдэглээ. Тиихэтэеэ хамта иимэ үлөөдэһэн хадаа ехэ үнэтэй сэнтэй түүхэй эд болоно. Энээниие дуулаһан хэрэглэдэг болоё, тиихэ арга боломжошье манда бии гэжэ хэлээ һэн.

Энэ тон зүб табигдаһан асуудал. Модо элдэб хэмжүүртэйгээр хюрөөдэхэдэ, суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүд соо хэгдэнхэй гээшэ. Тиигээдшье энэ асуудал өөһэдынгөө хүсөөр, арга боломжоор шиидхэжэ шадамаар хэрэг мүн.

Гэхэтэй хамта модо бэлэдхэлэй үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй туһаламжа дэмжэлгэгүйгөөр манда шиидхэгдэжэ боломоор бэшэ асуудалнууд олон. Тэдэн тушаа проект зүбшэн хэлсэлгын үедэ горитой хөөрэлдөөн болоһон байна. Манай комбинадай үйлэдбэри хадаа ондоо үйлэдбэрилгын һалбаринуудай коллективүүдтэй харилсаа холбоотой, тэдэнэй ажал хэрэгһээ ехээр дулдыдангы байдаг гээшэ.

Манай комбинадта болбосоруулагдаха модон хүрбын хангадаг леспромхозуудай доодо складтань асарагдаг. Тэндэ сугларһан модые манай предприятинда транспортна участок зөөдэг шуу. Энэ мэдээжэ зүйл аад даа. Гэхэ зуура модо зөөдэг ехэ хүсэтэй автомашинанууд үсөөн. Утаа зандань модо зөөлгын технологиин, бүхы хэрэглэмжын ёһор манда 67 автомобиль хэрэгтэй юм. Мүнөө бидэ 45 автомашинатайбди.

Иимэ байдал, хэмэйшье мэдээжэ, манай хүдэлмэридэ урагшаа ушар татана. Гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялга дүүргэлтэдэнь нүлөөлнэ. Ушар тиимэһээ транспортна участогой түрүү жолоошон, модо зөөлгын технологиин В. Н. Савинов предприятиин автопаркые шэнэлмээр, хэрэгтэй соонь ашаанай автомобильнуудые нэмэжэ үгэмөөр болоо гэһэн ажаглалта хэһэн байна.

Вагонуудта ашаа тээхэ, мүн тэдээнһээ ашаа буулгаха хүдэлмэри түргэдхэхын, тиигэжэ тэдэнэй хэмһээ үлүү сагта зогсолгые эрид хорооһын тула комбинат хадаа Онохой станцитай харилсаа бэхижүүлхэ, технологическа нэгэ гуримтайгаар хүдэлмэрее ябуулха ёһотой байгаабди. Тиигэжэ хадаа ашаа зөөлгэ дээрэ ушардаг дутагдалнуудые усадхаха һэн гэжэ хангалтын таһагай начальник Г. Г. Бурлаков ажаглалта хэһэн байна. Вагонуудай ходо дуталадаг ушарһаа үйлэдбэриин гаргаһан продукциие хэрэглэгшэдтэ саг соонь ашаажа ябуулха аргагүй байдаг ушар манай предприятиин хэрэгтэ ехэ түбэг ушаруулна. Нүхэр Бурлаковой хэһэн ажаглалтые комбинадай барилгын бригадир В. П. Сысоев дабтан дэмжэһэн юм.

Социально-соёлой, ажаһуудалай объектнүүдэй, байрын гэрнүүдэй барилга, материальна-техническэ хангалгын бааза гэхэ мэтын эдэ асуудалнууд харюусамаар бэшэ. Тиимэһээ предприятиин коммунистнууд, хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулһан, зохихо зууршалга дээдэ органуудай хэдэхэ гэжэ хүсэнэ. Тиигээдшье тэдэнэй оруулһан һанал нэмэлтүүд олон. Тиигэжэ манай дурадхалнуудые, хэһэн ажаглалтануудые «Гол шэглэлнүүдэй» проект соо оруулха тухай эдэ асуудалнуудай шиидхэгдэхэ сагта ехэ нүлөө үзүүлхэ байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ тэдээн тушаа коммунистнуудай үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажаллагшадай анхаралаа хандуулһаниинь, һанаата болоһониинь маша зүб.

Ц. ЦЫБАНОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата экономист.
Загарайн район.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ХОДОДОО ИИМЭ ЯБАГ ЛЭ!

Минии һанахада, Мария Михайловна Кожевникова тухай дуулаагүй, тэрэниие танихагүй хүн Мухар-Шэбэр тосхондо гү, али «Коммунизм» колхоздо байхагүй ёһотой. Энэ хүнэймнай һураг суу, алдар соло бүхы район дотор үнихэнэй дуулданхай. Бүри 17—18 наһатайдаа түрэл ажаһынгаа һү һаалиин фермэдэ ерээд, һаалишан болжо ороһоор, мүнөө хүрэтэрөө, аяар гушаад жэлэй туршада таһалгаряагүй хүдэлжэ ябана.

Гансал иимэ олон жэлдэ нэгэ ажалда хүдэлһеерөө суурхаа бэшэ, хэзээдэшье, ямаршье сагта эрхим үрэ дүн туйладаг хадаа тэрэ алдартай. Жэшээлхэдэ, энэ һаалишан жэл бүри абаһан социалис уялгануудаа, урдаа табиһан түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэжэ, район дотороо мүрысэгшэдэй дунда түрүү зэргэеэ алдангүй дабшадаг заншалтай юм.

— Мария Кожевникова үнгэрһэн, 1980 ондошье урма зориг түгэлдэрөөр, эрхим амжалтатайгаар ажаллажа гараал даа, — гэжэ колхозой партбюрогой секретарь Павел Иванович Варфоломеев омогорхон хөөрэнэ. — Арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй хараа түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоходоо, тэрэ үнеэн бүриһөө 2400 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэһэн социалис уялга абаһан байгаа. Оролдосотой бэрхэ малшан эхэнэр тэрэнээ аяар 4095 килограммда хүргэжэ шадаһан байна. Энэмнай одоо ёһотойл ажалай баатаршалга гээшэ. Энээнһээ урагша гансашье манай колхоздо бэшэ, бүхы район соошье иимэ ехэ һү һааһан хүн байгаагүй.

Зүб даа. Хатуу шангаар лэ хүдэлмэрилжэ, даалгагдаһан 15 үнеэн бүриһөө эды шэнээн ехэ сагаан эдеэ абажа, хамта дээрээ 6114 центнер һү һааба бшуу. Харин жэлэйнь түсэб 4309 центнер байһан. Гадна Мария Михайловна тугал абахашье түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Һаалишан нүхэр Кожевниковагай туйлаһан энэ дүн район дотороо эгээл үндэр болоно. Тиигэжэ урданай малшан, урагшаа һанаатай хүдэлмэрилэгшэ одоолшье өөрынгөө һанаһанда хүрэбэ. Республика дотор түрүү һаалишад үнеэн бүриһөө 4500—5000 килограмм һү һаана гэжэ дуулахадаа, тэрэ урдань атаархагша бэлэй.

— Ехэхэн лэ оролдолгын, хатуу шангал ажалаар туйлагдаһан амжалта ааб даа энэмнай, — гэжэ колхозой һү һаалиин фермые даагша, мүн урданай малшан Николай Платонович Белозёров хэлэнэ. — Һаалишан бүхэнэймнай иигэжэ ажалладаг һаа, ямар ехэ сагаан эдеэн нэмэжэ абтаха байгаа гээшэб! Бултадаа нэгэ адли үүлтэрэй үнеэдые харууһална, үбһэ тэжээлшье баһал адляар хубаарилагдана ха юм. Теэд ажалайнь дүнгүүд иимэл тад ондоо байдагынь харамтай.

Саашань фермые даагша үшөө олон һайн һайхан үгэнүүдые Мария Михайловна Кожевникова тушаа хэлээ бэлэй. Жэлэй ямаршье сагта һаалишан эхэнэр ажалдаа гээгдэжэ ерэхэ гү, али үнеэдээ һаангүй орхихо гэжэ нэгэтэшье байгаагүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ үбһэ тэжээл эндэшье баһал хомор байгаа юм. Теэд түрүү малшан хубаарияар хүртэһэн ямаршье тэжээлые тон наринаар, адхашье газарта унагаангүй үнеэдтээ үгэдэг, бултандань хүртөөжэ шададаг һэн. Юрэдөө, малаа яажа харууһалдаг тухайнь олон үгэ хэлэлтэгүй. Альган дээрээ боомэйлэн байдаг гээ һаа, ехэшье алдуу болохогүй.

— Иимэл оролдосотой, урагшаа һанаатай, ажалша бэрхэ хүн лэ даа Мария Михайловна гээшэмнай, — гээд, тэрээнтэй үни удаанай хамта хүдэлдэг нүхэр Белозёров хөөрөөгөө дүүргээ һэн.

Эндэ ондоо юу нэмэлтэйб даа. Булта ойлгосотой. Мүнөө бүхы совет арадайнгаа КПСС-эй XXVI съездые ажалай амжалтануудаар угтахаяа бэлдэжэ байхада, олоной нэгэн, юрын энэ малша эхэнэр мүн лэ өөрынгөө хубитые оруулхаар тэгүүлнэ. Тиигэжэ съездын нээгдэхэ үдэр — февралиин 23 болотор шэнэ жэлэйнгээ хоёр һарын түсэб дүүргэжэ, үнеэн бүриһөө 320 килограмм һү һаагаад байха зорилготой.

В. ШИРДАРМАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

СТАВРОПОЛИИН ХИЗААР. Һаяхана эндэ пластмасс үйлэдбэрилдэг Прикумска завод ашаглалгада үгтэбэ. Тэрэнэй барилгада хабаадагшадые нүхэр Л. И. Брежнев халуунаар амаршалаа юм. Мүнөө үедэ предприяти долоон янзын продукци үйлэдбэрилэн гаргажа, арадай ажахын хэрэглэмжэдэ эльгээнэ. Тэрэнэй тоодо полиэтилен, этилен, пропилен гэхэ мэтэ ороно. Энэ завод проектнэ хүсэндөө ороходоо, жэл бүри арадай ажахын хэрэглэмжэдэ дүн хамта 200.000 тонно түүхэй эд үйлэдбэрилжэ байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: газ хубаарилдаг цех соо эрхим гэжэ тоологдодог Людмила Дрозд тэгшын комсомол-залуушуулай бригада.

ТАСС-ай фотохронико.

ДООДО-БОЛХОЙН МАЛШАДАЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

Районойнгоо ажахынууд соо хамагһаа олон эбэртэ бодо мал үсхэбэрилдэг Санагын совхозой үхэршэд энэ жэлэй үбэлжэлгые гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ, партиингаа ээлжээтэ XXVI съездые эрхим бэлэгээр угтаха гэһэн зорилго урдаа табинхай ажаллажа байнад.

Тус ажахын мяханай үүлтэрэй мал үсхэбэрилдэг Доодо-Болхойн гүүртэ хараалһан даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэгээрээ суутай болонхой. Энэ гүүртые дүршэлтэй малшадай нэгэн Ольга Бадмаевна Бундашинова хүтэлбэрилдэг юм.

• Урдань энэ ажахыда симментал үүлтэрэй мал үсхэбэрилдэг байһанаа, 1975 онһоо хойшо мяхалиг, үдэсэ һайнтай хальмаг үүлтэрэй үнеэдые үсхэбэрилжэ тугаллуулдаг болоһон юм.

Ольга Бадмаевна түрүүшын үедэ эдэ малнуудай «абари зангые» мэдэхэгүй байһаншье һаа, малшан уг гарбалтай оролдосотой хүн хадаа удангүй тэдэндээ дадажа, зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалжа эхилээ һэн.

Хальмаг үүлтэрэй мал Санага нютагай бэлшээридэ түргэнөөр дадажа, мүнөө нютагжанхай юм.

Совхозой түрүү үхэршэн гэр бүлөөрөө энэ малые харууһална. Эхэтэеэ суг хүдэлдэг Роза басаганиинь нютагайнгаа һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 10 жэлэй туршада ажахынгаа мал ажалые хүгжөөлгэдэ хубитаяа оруулалсажа ябана. Энэ хугасаа соо басаганиинь эжынгээ дүй дүршэлые халан абажа, бэрхэ малшан боложо шаданхай.

Хальмаг үүлтэрэй үнеэд — ехэл дошхон, эзэеэ танидаг, түргэн хүдэлсэтэй, холуур бэлшэхэ дуратай мал юм. Тиимэһээ тэдэниие шадажа харууһалха, бэлшээхэ, эдеэлүүлхэ гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Иимэ үүлтэрэй малые һайнаар харууһалжа, тэдэнэйнгээ ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ шадаһанайнгаа түлөө Роза басаганиинь Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, мүн КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна.

Шударгы зантай, эдэбхитэй комсомол басаган Роза Самбуевнае нютагайнь коммунистнууд 1976 ондо партиин гэшүүндэ кандидадаар абахадаа, ехэ этигэл найдабари үзүүлээ бшуу.

Тэрэ энээниие һайнаар ойлгожо, хүдэлмэридөө бүришье оролдосотойгоор хандажа, һайн амжалтануудые туйладаг болонхой. Жэшээлбэл, 1979 ондо эжытэеэ суг ажаллажа, 100 толгой үнеэн ба гунжанһаа 76 тугал абаһан һаа, үнгэрһэн жэлдэ 86 тугал абажа түлжүүлээ.

Тэдэнэр зунай сагта тугалнуудаа түргэн томо болгохын, таргалуулхын тула эхэтэйнь суг бэлшээжэ, һайнаар адуулхые оролдоно. Бэлшээриһээ ерэхэдээ, тэдэниие эхэнь илгажа, нэмэлтэ тэжээл үгэлсэдэг заншалтай. Тиихэдэнь лэ тугалнуудынь шэгнүүрээ сүүдхэдээ дунда зэргээр 800—900 граммаар нэмээдэг байба.

Мүнөө Ольга Бадмаевнагай бага басаган Валентина мүн энэ гүүртэдэ ажаллалсадаг болонхой. Иигэжэ Ольга Бадмаевна хоёр басагадаараа гүүртынгээ зуу гаран үнеэд, гунжадые харууһалжа, ажахынгаа мяхалиг үүлтэрэй мал олошоруулха хэрэгые урагшатайгаар шиидхэлсэжэ байна гээшэ.

— Партиин ээлжээтэ съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проекттэй танилсажа байнабди. Тэрээн дотор манай ороной арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ ба совет хүнүүдэй һуудал байдалые һайжаруулха талаар үргэн ехэ хараа шэглэлнүүд тодорхойлогдонхой. Намда энэ проект соо хэлэгдэһэн үгэнүүд сэхэ хабаатай гэжэ һананаб. Арбан нэгэдэхи табан жэл соо мал үсхэбэрилгые саашадань эрид һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула тэжээл ехээр нөөсэлхэ тухай хэлээтэй. Энэнь тоншье зүб. Мүнөө үедэ эдэ арга боломжонуудые манай ажахын мэргэжэлтэд, полеводууд зүбөөр шиидхэхэ аабза гэжэ найдаха байнаб. Бидэ гэр бүлөөрөө даалгагдаһан 100 үнеэн, гунжан бүриһөө 85 тугал абажа түлжүүлхэ, тугал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые дунда зэргээр 700 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ гэһэн уялга абанхайбди. Зунай сагта тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадахабди, — гэжэ Роза Самбуевна Бундашинова манда баяртайгаар мэдүүлбэ.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

Совет орон дотор

АШАГЛАЛГАДА ҮГТЭБЭ

БРАТСК. (Эрхүүгэй область). Мяха, һү, овощ ба мед үйлэдбэрилхэ совхоз Ангар шадар ашаглалгада оруулагдаба «БратскГЭСстрой» гэжэ тусхай управлениин бүридэлдэ ородог энэ ажахыла малай фермэ ашаглалгада оруулагдаа, гахайн мяханай фабрикын барилга дүүргэгдэжэ байна.

Братскын оршон тойрондо хамһабариин ажаһые хүгжөөхэ зорилготойгоор 5 мянган зүгын байлгагдаха комплексын проект зохёогдожо байнхай. Зүгын түрүүшын ажахынууд мүнөө жэл продукци үгэжэ эхилхэ юм.

Жэлдээ 30 мянган центнер овощ үйлэдбэрилхэ шадалтай тепличнэ комбинат ашаглалгада оруулагданхай. Мүн Братскын алюминиин заводто ба ой модоной-промышленна комплексдо хамһабариин ажахынууд эмхидхэгдээ.

МАСТЕРНУУД МЭРГЭЖЭЛ ШАДАБАРЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

ВИЛЬНЮС. Мастернуудшье мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Коллектив доторой оршон байдалые һайжаруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн Каунасай хэмэл утаһанай Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ заводой партком иимэ тобшолол хэһэн байна. Коммунистнууд дунда зиндаагай хүтэлбэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ комплексно программа зохёогоо юм. Мастерай үүргые, тэрэнэй техническэ ба багшалалгын мэргэжэлые дээшэлүүлхэ гээшэ тус программын гол зорилго болоно.

Заводто залуу мастерай һургуули хүдэлдэг. Предприятиин ахамад мэргэжэлтэдһээ гадна, Каунасай политехническэ институдай эрдэмтэд тэндэ хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм. Һургуулида һурагшад ороной ба гадаадын шэнэ техникэтэй, түрүү технологитой танилсадаг. Политехническэ гэгээрэлэй кабинет соо «Мастер—хүмүүжүүлэгшэ, һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн булан нээгдэнхэй. Эндэ үнгэргэгдэдэг семинарнууд дээрэ үйлэдбэриин залуу хүтэлбэрилэгшэд ажалай ветерануудтай уулзадаг, дүй дүршэлөө хубаалдадаг юм.

АНДА ХОТОНУУДАЙ ГАБШАГАЙ ВАХТА

РИГЭ. Г. Димитровэй нэрэмжэтэ Русенскэ хүдөө ажахын машина бүтээлгын комбинадай токарь Кирил Николов «Ригасельмаш» заводой хүндэтэй хүдэлмэришэн болонхой. Болгариин предприятиин бүлэг түрүүшүүлтэй хамта тэрэ ригынхидэй дүй дүршэлые шудалаа. Аха дүү орондо эльгээгдэһэн машинануудые бүтээлгэдэ Болгариин хүдэлмэришэд хабаадалсаһан байна.

Ригэ ба Русе гэдэг анда хотонуудай ажалшад үнинэй харилсаа холбоотой. КПСС-эй XXVI, БКП-гэй XII съезднүүдэй урда тээ дүтэрхы олохон предприятинуудай коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана. Тэдэ хүдэлмэриингөө дүй дүршэл андалдажа, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Заводой хүдэлмэрилэгшэд Болгариин Русе хото ошодог, документаци, техникэ болон технологиин шэнэ зүйлнүүдые шудалдаг юм.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН, ПОЭТ, ГҮРЭНЭЙ АЖАЛ ЯБУУЛАГША

МИНСК. Витебскдэхи С. М. Кировэй нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводой мүлэгшэн, Белоруссиин ССР-эй Верховно Соведэй депутат Ю. Давыдов «Эсэгэ ороноо магтан дууланаб» гэһэн городой фестивалиин лауреат болоо.

Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэриин календарь астрономическа календарьһаа хоёр жэлээр түрүүлжэ ябана. Бригадир өөрынгөө ажал хэрэгээрээ бусадта жэшээ харуулхаһаа гадна тэдэниие искусствада дуратай болгодог. Бухы бригадаараа выставкэдэ, зүжэгэй театрта, концертдэ ошохо, уран һайханай шэнэ номуудые зүбшэн хэлсэхэ гээшэ бригадынхидай һайн заншал болонхой.

Хүдэлмэришэнэй олон талаар һонирходог, дүүрэн шэ бэлэдхэлтэй байһаниинь депутадай уялгануудые дүүргэхэдэнь туһалдаг. Ю. Давыдов арадай гэгээрэлэй болон соёлой талаар саг үргэлжын комиссида хүдэлдэг.

АЛЕКСАНДР ГРИНЭЙ УЛААН ДАЛБАГАНУУД

МОСКВА. Александр Гриндэ зорюулагдаһан үдэшэ һаяхан Москвада үнгэргэгдэһэн байна. Тэрэнэй номууд манай орондоо инаг дуратайгаар уншагдадаг. Хани нүхэсэл, инаг дурал, үндэр ехэ хүсэлдөө үнэн байхаар олон үеын уншагшадые хүмүүжүүлнэ.

Прозаигууд болон поэдүүд, уран зураашад ба композиторнууд, олон тоото уншагшад уран зохёолшын 100 жэлэй ойе тэмдэглэхые литераторнуудай түбэй байшанда сугларһан байна. Александр Гринэй номууд нэгэшье сагта гүнзэгы ехэ удхашанараа гээхэгүй гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Уран шадабаритад уран зохёолшын бүтээлнүүдһээ хэһэгүүдые уншаһан, Александр Гринэй тэрэнэй геройнуудта зорюулагдаһан хүгжэмтэ зохёолнууд зэдэлһэн байна.

КОММУНИСТНУУДТА ЗОРЮУЛАГДАНА

АЛМА-АТА. Республикын искусствын габьяата ажал ябуулагша А. Исмаилов бүтээлнүүдээ коммунистнуудта зорюуланхай.

Казахай уран зурагай талаар тусхай мэргэжэлэй һэргээдэһэ һуури табилсаһан уран зураашын бүтээлнүүд манай үе сагтай холбоотой байдагаараа шалгардаг юм. Уран зурааша «Түрүү зэргэдэ ябагшад» гэһэн зурагуудта геройнуудые Мангышлагай нефтьшэдэй, Карагандагай шахтернуудай, шэнэ газар ашаглагшадай, Аралай загаһашадай, Алтайн горнякуудай дунда олоһон байна.

Уран зураашын съездын урда тээхи вахта ашагтай байба. Энергетигүүдэй Капчагай гэжэ залуу хотын, Алма-Атын областиин Виноград ургуулагшадай Виноградник гэжэ һуурин тосхоной тэрэнэй үүсхэлээр зурагуудай галерей эмхидхэгдэнхэй.

ХҮГЖЭЛТЫН УДААН БОЛЗОРОЙ ПРОГРАММА

БАМ

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ оршондохи газар дайдые ашаглан хэрэглэхэ, Удоканай зэдэй хэбтэшын проект табиха хүдэлмэри дүүргэхэ, Урда-Яхадай территориально-үйлэдбэриин комплексые бүрндхэжэ үргэлжэлүүлхэ, шулуу нүүрһэнэй уурхайн, шанаржуулгын фабрикын ба Нерюнгриин ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээнэй барилгые дүүргэхэ гэжэ «Гол шэглэлнүүдэй» проект дотор хараалагдана.

АПН-эй корреспондент Юрий Шпаковай гуйлтаар РСФСР-эй Госпланай дэргэдэхи Экономическа эрдэмшэнжэлгын түбэй институдай секторые даагша, экономикын эрдэмэй кандидат ЮРИЙ СОБОЛЕВ эдэ хэмжээ ябуулгануудай хайшан гэжэ бэелүүлэгдэхэ байһан тухай иигэжэ хөөрэбэ.

Энэ табан жэлэй асари ехэ барилгануудай дунда Байгалһаа Номгон далайн эрьенүүд хүрэтэр түмэр замые барилга хадаа эгээл ехэ зорилгонуудай нэгэниинь болохо байна. Манай ороной арадай ажахые хүгжөөлгэдэ тэрэ айхабтар ехэ удха шанартай байха юм.

Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи газар нютагуудта шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд баһал шухала удха шанартай гэжэ экономистнууд тоолоно. Промышленностиин һалбаринуудые зүбөөр хубаарилан хүгжөөлгэ, ашагта малтамалнуудаар баян газарые шэнжэлгэ, шэнэ хото городууд болон һуурин газарнуудай хангалтын һалбари байгуулха гээшэ эгээл шухаланы болоно.

2000 он болотор тус районие шэнжэлэн ашаглаха экономическа талаараа үндэһэ баримтатай холын хараата программа зохёон табихыень правительство · түсэблэлгын зургаанууд болон министерствэнүүдтэ даалтаһан байгаа.

Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи газар нютагуудта ехэ ехэ асуудалнууд шиидхэгдэхэ болоно. Энэмнай 1,66 миллион дүрбэлжэн километр хэмжээтэй дайда ха юм даа. Баруун Европын гурбан томо орон —Англи, Итали ба Франци эндэ һаадгүй багташаха бшуу. Эндэхи газар дайдые ашаглажа эхилхэдэ, хүдэлмэришэд үгы шахуу байгаа һэн. Нэгэ дүрбэлжэн километртэ оройдоол 0,6 хүн хүртэдэг бэлэй. Байгаалиинь юрэ бусын эрхэ байдалые тэмдэглэхэ шухала. Сэбдэг хүйтэн газар дайдынь дүрбэнэй гурбан хубида газарай хүдэлхэ аюул тохёолдуулагдадаг. БАМ-ай зарим районуудта үбэлэй һарануудта хэдэн недели соо 50 градус хүрэтэр хүйтэрхэ ушар үсөөн бэшэ үзэгдэдэг.

Эдэ бүгэдэ шэнэ хото город бодхоолгые тон орёо болгоно, промышленностиин урда хэдэ хэдэн зорилгонуудые табина. Тиибэ яабашье БАМ-ай оршондохи газар дайдые комплексноор хүгжөөхэ гээшэ зүйтэй, шухала хэрэгтэй гэжэ хэн нэгэндэ этигүүлхэ гэжэ оролдоһоной үлүү. Тиихэдэ хэдэн зорилго тон богони болзорто, нэгэ-хоёр табан жэлэй туршада шиидхэгдэхээр хараалагдана.

БАМ-ай оршондохи газар дайдада түүхэй эдүүд айхабтар ехэ юм. Удоканай зэдэй хэбтэшые жэшээ болгон харуулая. Удокан шэлэ шадар олдоһон энэ хэбтэшэ манай ороной эгээл ехэ хэбтэшэнүүдэй нэгэниинь юм. Эндэхи зэдэй нөөсэнүүд онсо шухаг үйлэдбэри эмхидхэхэ арга олгоно. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада, зэд абалгые горитой дээшэлүүлхэ, электротехническэ промышленностиин баазые һураггүй үргэдхэхэ арга олгохо байна.

Түүхэй эдээр баян нүгөөдэ газарынь гэхэдэ, Урда-Яхадай шулуу нүүрһэнэй бассейн болоно. Эндэхи Нерюнгриин уурхайда шулуу нүүрһэнэй айхабтар ехэ нөөсэ бии. Тэрэнэй үшөө нэгэ һайн талань юуб гэхэдэ, Урда-Яхадай нүүрһэнһөө эрхим шанартай металлургическа кокс—хара металлургида хэрэглэгдэдэг юугээршье һэлгэшэгүй түүхэй эд абажа болохо юм.

Ороной Алас-Дурнын районуудтахи промышленностьда хэрэглэхыень 1,5—2 миллион тонно түмэр түбэй районуудһаа жэл бүри эльгээгдэдэг гээшэ. Харин тиихэдэнь Нерюнгриһээ 30 километр болохо зайда түмэрэй рудагай Таежно, Пионерскэ ба Сиваглинска гэжэ гурбан ехэ уурхай бии байна. Тоолоһо үзэһэнэй ёһоор, гансахан Таежно уурхай олон арбан жэлэй туршада ехэ металлургическа предприятиин хүдэлмэриие бардамаар хангажа шадаха.

Имагтал БАМ шэнги түмэр замай үгы байһан дээрэһээ ехэ ерээдүйтэй эдэ уурхайнуудые ашаглалга олон жэлдэ орхигдошоһон байгаа. Мүнөө транспортын асуудалай гол түлэб шиидхэгдэхэдэ, тус районой баялигуудые эрнэмтэйгээр ашаглажа эхилхэ. Үнэхөөрөөшье, ульһа ехэтэй нүүрһэнэй ба түмэрэй рудагай зэргэлээд олдоһон газар бүхы дэлхэй дээрэ үсөөн дайралдахал. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Алас-Дурнада ехэ металлургическа завод бариха бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилхэ юм.

Яхадай урдахи хубинь тон ехэ удха шанартай район гэжэ зүбөөр лэ тоологдодог. Энэ табан жэлдэ эндэ Урда-Яхадай территориально-үйлэдбэриин комплекс бүридхэгдэжэ эхилхэ юм. БАМ, Тындэ, Беркакит станцинуудые холбоһон түмэр харгын линиие—Бага БАМ-ые ашаглажа эхилһэниинь энэ зорилго шиидхэлгые түргэдхэлгэдэ туһа нэмэри болоһон байна. Поезднууд энэ замаар Угольно станци хүрэтэр ябадаг. Тэндэ жэл бүри 13 миллион шахуу тонно эрхим шанартай нүүрһэн малтагдадаг. Тэрэнэй ехэнхи хубинь—9 миллион шахуу тонноонь шанаржуулгын фабрикада эльгээгдэдэг юм.

Территориально-үйлэдбэриин комплексын нүгөөдэ баринтагань гэхэлэ, Нерюнгриин ГРЭС болоно. Тэрэнэй түрүүшын ээлжээн 630 мянган киловатт хүсэтэй байха. Электростанциин хоёрдохи ээлжээнэй ашаглалгада оруулагдахада, энэ тоо хоёр дахин ехэ болохо. 1990 онһоо хойшо бариглахаар түсэблэгдэһэн гурбадахи ээлжээниинь тус станциин хүсые үшөө хоёр дахин ехэ болгохо юм.

Тус районие комплексноор хүгжөөхэ шухала гэжэ хараадаа абан, нүүрһэ малталгада ба электрын элшэ хүсэ хүгжөөлгэдэ гол анхаралаа хандуулхын хажуугаар промышленностиин шэнэ һалбари байгуулагдаха. Урда-Яхад ой модоор баян, энэнь ой модоной ба модо болбосоруулгын промышленностиие хүгжөөлгэдэ туһа нэмэри болохо. Гадна эндэ шэл шулуунай (слюда) ехэ нөөсэ баялиг бии. Тус хизаар энэ минерал олзоборилгын түб болохо гээшэ.

Туһалбариин шэнжэтэй эдэ хэдэн һалбаринууд, тобшолон хэлэбэл, Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи эгээл томо—заһабарилгын машина бүтээлгын бааза мүн лэ эмхидхэгдэхэ байна.

Нёдондо жэлэй ноябрьта Нерюнгриин уурхай түрүүшын нүүрһэ ороо абаа һэн. БАМ-ай барилгын оршондохи түсэбүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһан олон шэнүүдэй нэгэниинь болоно.

Территориально-үйлэдбэриин комплекснууд бүхы түмэр замые зубшан байгуулагдаха юм. БАМ-ые экономическа талаарнь ашаглан хэрэглэхэ комплексно программа дотор эдэ комплекснууд баһал хараада абтана. Территориально-үйлэдбэриин найман комплекс байгуулагдаха, тэдэнэй дундаһаа Урда-Яхадай комплекс эгээл томонь байха юм.

Нёдондо жэлэй октябрьто болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленум тусхай зорилготой программануудай арга метод ехээр хэрэглэхэ шухала гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглээ һэн. Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ тэмдэглээ бэлэй: «Иимэ программа бүхэн үндэһэ баримтатай, нарин бодожо үзэһэн, эсэсэй үрэ дүн туйлахаар, ямар нэгэн шатанууд далые гүйсэд шиидхэхэ зорилгонуудай түсэб байха ёһотой»...

Манай экономикын мүнөө үеын эгээл ехэ программануудай нэгэниинь болохо Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи газар нютагуудые промышленна, ажахын ба социальна талаар хүгжөөхэ программые баталжа, һүүлдэнь түсэбэй ёһоор тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ Л. И. Брежневэй хэһэн зааб бари үндэһэ болоно гэжэ үгэ...

(АПН)

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

Бэшэгүүдэй шэнжэлэл

НЭГЭ ҺАНАЛ БОДОЛТОЙГООР

Партиин XXVI съездын үзэмжэдэ табигдахa «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектын хэблэлдэ толилогдоһоор хоёр һара болобо. Республикымнай ажалшад Эхэ оронойнгоо бүхы арад түмэнтэй хамта партиингаа Центральна Комитедэй энэ түүхэтэ документые ехэ баяр баясхалантайгаар угтажа абаад, политическэ дэбжэлтын оршон байдалда зүбшэн хэлсэжэ байна.

Партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудта, предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта, һургуулинуудай коллективүүдтэ суглаанууд боложо, КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэгдээ. Тиихэдэ хүдэлмэришэд, таряашад, алба хаагшад, эрдэмтэд, промышленностиин болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд проект тухай өөрынгөө һанал бодол газетымнай редакцида бэшээ, олон дурадхалнуудые оруулаа.

— Ерээдүйдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгоёо тодорхойлходоо, партимнай улад зонтоёо хараа бодолоо хубаалдан, үргэнөөр зүбшэн хэлсэхые, ажаглалта болон дурадхалнуудаа үгүүлхыень хододоо уряалдаг хэтэдээ мүнхэжэһэн ёһо гуримтай ха юм даа. Тэрэл залан сэхэ заншалаа баримталан, арбан нэгэдэхи табан жэлэй ороной экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбэй проектые олониитын үзэмжэдэ табяад байна бшуу, —гэжэ Хориин районой Анаагай совхозой парткомой секретарь Ю. Дашиев манай газетэдэ бэшээ һэн.

Ажахынгаа бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ түс проектын гол удхые, оронойнгоо саашанхи хүгжэлтын уг зорилгые тайлбарилан ойлгуулха гэһэн зорилго манай партийна организаци урдаа табяа юм. Ушар тиимэһээ агитаторнууд, политинформаторнууд, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ажалшадай дунда проект тухай хөөрэлдөө, уншалга, элидхэлнүүдые олоор үнгэргөө, партийна, профсоюзай, комсомолой, хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсүүлээ.

Газетымнай редакцида бэшэг эльгээһэн нүхэд Гол шэглэлнүүдэй проект соохи хараа түсэбүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаахынгаа хажуугаар, тэдэнние хэрэг дээрэнь бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар бэлэн, партиингаа XXVI съездые ажалай амжалтануудаар угтахаяа эрмэлзэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

—Гүрэн түрэмнай, совет араднай илалта түгэс дашасынгаа үшөө нэгэ алхам хэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлээ эхилбэ. Түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн манай заводой коллективэй дунда үдэр ерэхэ бүри улам эршэдэнэ. Энэ дэмюэрэлтэ жабхалан үедэ «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект ажалшадай дунда зүбшэн хэлсэгдэжэ, хүн бүхэнөөр һайшаагдан дэмжэгдэжэ байна. Тиигэншьегүй яахаб. Партимнай хараа түсэбүүд бүгэдэ арадаймнай хэрэг мүн ха юм, — гэжэ Улаан-Үдын авиационно заводой токарь В. Анпилогов бэшэнэ.

—Арбадахи табан жэлэй туршада манай комсомол-залуушуулай фермын коллектив 23200 центнер һү һааха түсэбөө 25451 центнертэ хүргэжэ, гүрэндөө 21474 центнерыень худалдаа һэн. Тиигэжэ түсэбнай 924 центнерээр үлүүлэгдээ бэлэй. Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа. арад зоной аша туһада партимнай ямар ехэ анхарал хандуулнаб гэжэ элеэр харанабди. Тиимэһээ бидэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Эхэ орондоо бүри ехэ һү, мяха, нооһо үгэхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдожо байнабди, — гэжэ Баргажанай районой Бодоной совхозой һаалиин фермые даагша И. Русаковагай бэшэг соо уншанабди.

КПСС-эй ЦК-гай проект тушаа манай газетэдэ толилогдоһон бэшэгүүд соо һонирхолтой, үнэтэй дурадхалнууд олон. Энэ талаар «Забайкаллес» нэгэдэлэй генеральна директор В. Ворожейкинэй, оёдолой «Туяана» гэжэ нэгэдэлэй хүдэлмэришэн Н. Николаевай, Онохойн модоной комбинадай конструкторска бюрогой начальник Н. Опагай, Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой зоотехник З. Цындуевагай, Хэжэнгын районой Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахалагша зоотехник Д. Батомункуевай, РСФСР-эй габьяата агроном, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат В. И. Осиповой, Захааминай районой Далахайн совхозой директор В. Хартаевай, Яруунын районой уһалууриин системын начальник Н. Дашиевай бэшэгүүдые онсо тэмдэглэмээр.

Партимнай XXVI съездын нээгдэхэ болотор эгсэ хорин хоног үлэшэбэ. Тиимэһээ съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй эршэ үдэр бүри шангадаха болоно. Газетымнай эдэбхитэд, хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй бэшэгшэд ажалша коллективүүдэй, хүдэлмэришэд, таряашадай абаһан социалис уялгана хэр дүүргэжэ, партиингаа съездые ажалай ямар бэлэгүүдээр угтахаяа байһан тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байха бээз гэжэ найданабди.

Хүдөө нютагуудта мүнөө тон харюусалгатай хаһа — малай үбэлжэлгэ, түл абалга, хабарай тарилгада бэлэдхэл ябажа байна. Колхоз, совхозуудай олонхи фермэ, гүүртын коллективүүд КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, харууһалжа байһан малаа гээлтэ, хоролтодо оруулангүй, гүрэндэ һү, мяха худалдаха байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тэрэшэлэн олонхи ажахынуудай механизаторнууд трактор, машинануудаа тэрэ гайхамшагта үдэр болотор заһабарилжа дүүргэхын түлөө тэмсэнэд, еднэрэй ажал хэрэг тухай материалнуудай олоор орожо байхыень хүсэнэбди.

КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, соёл гэгээрэлэй, медицинын, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, хэлхеэ холбооной эмхи зургаануудай коллективүүд ажалшадай үдэр бүри ургажа байгаа эрилтэнүүдые һайнаар хангаха талаар ехэхэн уялгануудые абаһан байна. Мүнөө, илангаяа малай үбэлжэлгын үедэ, тэдэнэй абаһан уялгана ямараар дүүргэжэ байһые манай газетэ үргэнөөр харуулха уялгатай. Тиимэһээ энээн тухай материалнуудые манай газетын редакци хүдөөгэй бэшэгшэдһээ ходо хүлеэжэ байдаг юм.

ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад арбадахи табан жэлэй даабари 4 жэл 7 һарын туршада дүүргэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур аяар 65 миллион түхэригэй барилга хэһэн байна. Мүнөө районой түб Нижнеангарск хүрэтэр гэхэ гү, али түмэр замай Нижнеангарск-II станци хүрэтэр БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаан зөөгдэнэ. Түмэр замай Нижнеангарск-1 станцида ашаанай түрүүшын поездын ерэһээр жэлһээ үлүүтэйхэн болоод байна. Энэ хугасаа соо түмэр замаар Байгалай хойто эрье хүрэтэр 1,2 миллион тонно ашаан асарагдаа.

СССР-эй Зам харилсаанай министерство 1980 оной декабриин 1-дэ Северобайкальскын отделени эмхидхэхэ гэһэн захиралта гаргаһан юм. Мүнөө шэнэ коллектив эмхидхэгдэжэ байна. Түмэр замшад, машинистнүүд, электригүүд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд ороноймнай олохон область, хизаарнуудһаа Северобайкальск город ерэжэ захалба. СССР-эй Зам харилсаанай министерство дүй дүршэлтэй, һайн бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэдые Хойто-Байгал эльгээнэ.

Бидэ Лена – Восточная станциһаа Северобайкальск город гэхэ гү, али Нижнеангарск-1 станци хүрэтэр 358 километр зайда түмэр зам тушаажа абахаар, ээлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа захалаабди. Түмэр зам, түмэр замай станцинууд эрхим шанартайгаар, мүнөө үсын эрилтэдэ харюусамаар баригдаха ёһотой. Тиимэһээ энэ барилгын шанарые хинан шалгажа, дутагдалнуудыень саг дары усадхуулха зорилготойбди.

Эрхүүгэй участогай барилгашад мүнөө ехэ хэмжээнэй ажал хэжэ байна. Звездный, Ния, Улькан, Кунерма станцинуудай барилганууд үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэнэ. Түмэр замай Ния-Грузинская станциин барилга һайн шанартайгаар хэгдэнэ. Байрын гэрнүүд, станциин, вокзалай байшангууд гоё һайханаар, өөрын гэхэ гү, али Грузида баригдадаг байшангуудай түхэл маягтайгаар бодхоогдоно. Минии һанахада, Грузиин ССР-эй түлөөлэгшэд энэ станциин барилга эхилхынгээ урда ехэ бодомжолжо үзэһэн, бэлигтэй мэргэжэлтэдые эндэ эльгээһэн байна. Улькан станциин барилгые Армениин ССР-эй түлөөлэгшэд хэнэ. Кунерма станциин барилга дээрэ Азербайджанай ССР-эй түлөөлэгшэд ажаллана. БАМ-ай эгээл баруун, Эрхүүгэй участогай барилгашад хараалагдаһан болзортоо ажалаа дүүргэжэ, бидэнэр — түмэр зам ашаглагшадта тушааха бээзэ гэһэн найдал түрэнэ.

Северобайкальск хотодо оршодог Нижнеангарск-1 станци БАМ-ай бүхы участогуудай эгээл томо станцинуудай нэгэн болоно. Вагонуудые табиха олон лининүүд эндэ баригдаха юм. Локомотивна, вагонно депонуудай барилга үни хада эхилхэ аад, мүнөө хүрэтэр һууриньшье табигдаагүй. Пассажирнуудай вокзалай гоё һайхан байшан баригдаха юм. Тэрэнэйшье барилга эхилэгдээгүй. Промышленнэ бааза, хэлхеэ холбооной болон дохёо тэмдэг үгэдэг дистанциин барилгануудые ойрын сагта эхилхэ ёһотойбди. Сэхыень хэлэхэдэ, манай түмэр замай Северобайкальскын отделениин коллективэй хэхэ юумэн заха хизааргүй ехэ. Шэнэ городой барилгые түргэдхэхэ болонобди. Юуб гэхэдэ, түбэй хотонуудһаа һайн бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэд ерэжэ байна.

Хойто-Байгал — сэбдэг хүйтэн хизаар дайда. Эндэ баригдаһан түмэр замые һайнаар ашаглаха, арадай ажахыда, БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаа ехээр зөөхын тула одоод мэргэжэл шадабари, оролдосо, үүсхэл хэрэгтэй болоно ха юм. Буряадай участогай түрүүшын километрнүүд ашаглагдажа захалба гэхэ гү, али Эхэ орондоо алба хэжэ эхилээ. Северобайкальскһаа Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр үшөө 500-гаад километртэ түмэр зам татагдажа, станцинууд баригдаха юм. Эндэ арба гаран томо станцинууд бодонхой. Шэнэ-Уоян, Муякан, Таксимо болон бусад станцинуудай барилга мүнөө эхилхэ хэрэгтэй. Түмэр харгы Кичера станци хүрэжэ ерэбэ. Теэд ерээдүйн станциин барилгын мүнөө хүрэтэр эхилэгдээгүй байһаниинь гайхалтай.

1986 ондо БАМ ашаглалгада тушаагдаха юм. 1984 ондо Ленэ мүрэнэй эрьеһээ Амар мүрэнэй эрье хүрэтэр ашаанай поезднууд ябажа захалха. Энэ богони болзорто тон ехэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй. Манай түмэр замай Северобайкальскын отделени Ленэ мүрэнэй эрьеһээ Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр БАМ-ай харгы ашаглаха юм.

Манай отделениин коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада бага бэшэ ажал хэхэ юм. Буряад ороной хойто нютагуудые ашаглажа, эндэхи байгаалиин баялигые Эхэ ороной промышленностьда хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулалсаха юм.

«Байгал-Амарай түмэр замай оршон тойронхи нютагуудые ажахын талаар ашаглаха хүдэлмэри үргэнөөр эрхилхэ» гээд «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-ай проект дотор хэлэгдэнэ. Энэ зорилго бидэнэртэ — түмэр замшадта сэхэ хабаатай гээд хэлэхэ байнаб.

БАМ-ые аша үрэтэйгөөр ашаглахын тула бүтээсэ ехэтэй локомотивууд, эрхим шанартайгаар баригдаһан станцинууд бидэндэ хэрэгтэй. Энэ асуудалда гол шухала анхарал хандуулха болгогдоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада БАМ-ай Буряадай участогта гоё һайхан, мүнөө үеын эрилтэдэ түгэс харюусамаар станцинууд, поселогууд ербын бодохо. Ашаанай поезднууд Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр ошожо захалха. Энэ сагые дүтэ болгохын тула манай Северобайкальскын түмэр замай отделениин коллектив тон ехэ ажал хэхэ юм.

П. РЫБАЛКИН,
Байгал-Амарай түмэр замай управлениин Северобайкальскын отделениин начальник.

КПСС-эй ЦК-гай ПРОЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

ТЕХНИКЫЕ ХҮСЭД ХЭРЭГЛЭХЭ

...и мүнөө манай совхозой ...оһото ургамалнуудые урһаадаг тусгаар звенодо хүдэлнэб. Трактор жолоодожо ...н сагһаамни хойшо эгдүшэн жэл үнгэрбэ. Тэрэ...һоо хахадыень шахуу мөөр... тракторнууд дээрэ үнгэрһэн хүм. Эгээ мүнөө нүхэдэйнгөө дурадхалаар гэнжэтэ Т-54 түхэлэй трактор жолоодоноб.

Мүнөө үедэ гэнжэтэ тракторнууд олон боложо байна гээшэ аабза. Теэд тэдэнние заһабарилхада, һэлгэжэ табиха ...нгис частьнуудай олдохонь ...мор болонхой. һэлгэхээр ...уунхүүдыень һэлгээд, үшөө ...дан сезон ябахаар трактор...дой голодоһондо гаргагдадагынь харамтай байна.

...би хуушарһан ДТ-54 трактор тушааажа абаад, өөрөө заһабарилаад, дутуу зүйлнүүдые ...ь хүсэлдүүлээ һэм. Тиин ...ан ошон энэ тэрэ юумые ...һэргээһээр, һэльбэһээр ...рай муутайшье һаа, шаа һайнтайн хүлэг болгооб.

Үнгэрһэн хабар, зундаа тэгэгээрээ 550 гектар газар хагалжа, 1-дэхи һуури ээзэд, намартаа силосно комбайн шэрэжэ, 100 гектарай журузын ургаса хуряагаа ... Хабарай тарилгын урда ...й ой сооһоо 100 кубометр ...гаг шэрээд, удаа тээнь ... гектар дээрэ балуур шэрэжэ, наг шэбхэ бутаргаа һэм.

Таряан ажалай бригадада хабаатай болобошье, сабшалан һайжаруулгын, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэринүүдтэ хабаадалсаха ушартаи бологдодог. Юуб гэбэл, тэдэ звенонуудта тракторнууд, илангаяа мөөртэ тракторнууд, дуталдадаг. Юрий хүбүүнтэйгээ нэгэ тракторта хамта ажаллаһан байгаабди. Тиимэһээ тракторнай түхэрээн жэл соо зогсоогүй һэн гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тарилгын эхилхын урда тээ хэдэн үдэр соо заһабарилаад лэ, дахинаа ажаллажа эхилээ һэмди. Тиигэжэ совхозойнгоо чемпионой нэрэ зэргэдэ, «алтан анзаһан» гэһэн шанда хүртэһэн байгаабди. Гэр бүлөөрөө нэгэ тракторта хүдэлхэдэ, һайн гэжэ эндэһээ мэдэгдэнэ.

Ехэ хүбүүн Иннокентий гэдэгни мүн лэ тракторист юм. Мүнөө Улаан-Үдэдэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай һургуулида һурана. Хабартаа ерэхэдэнь хамта ажаллаха хүсэлтэйб.

Полинууд дээрэ саһа тогтоохо хүдэлмэридэ хабаадаад, мүнөө һургааг шэрэжэ байнаб. Хабарай тарилгын эхилхэһээ урда тээхэнэ 4—5 хоног соо заһабарилга хэгдэхэ. Мүн тракторайнгаа шэрэхэ багажануудай заһабарилгын шанарые шалгажа, өөрынгөө гараар шүрэб шүхыень татаха, бүхэлхэ хэрэгтэй. Таряа тарихаяа гараһан аад, бураздаа соо зогсохоһоо муухай, эшхэбтэр юумэн үгы даа.

Саашань хэлэхэ юумэн юуб гэхэдэ, иимэ байна. Үнгэрһэн табан жэлэй дүнгөөр совхознай ороһо таряа ургуулха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй гээшэ һэн. Хэнэйшье мэдэһээр, һүүлэй хэдэн жэл соо үргэлжэлһэн ган гасуурай хохидол ехэ. Гэхэтэй зэргэ, өөһэдымнай зэмээр гарадаг шалтагаанууд олон ааб даа. Жэшээлхэдэ, хахалалга, тарилгын шанар агротехническэ эрилтэдэ харюусадаггүй. Ургаа болоһон ургасамнай ехэ гээлтэ хоролтодо ороно. Амяарлан хадагдаһан таряан саг соогоо суглуулагдангүй, һайран гээгдэдэг байна. Тиихэдэ хэды ехэ ургасаяа малда эдюулнэ, гээшүүлнэ гээшэбибди.

Техникын муугаар заһабарилагдаһан дээрэһээ, мүн хоёрдохи халаанда хүдэлхэ механизаторнуудай дуталдадаг дээрэһээ хабарай тарилга, ургаса хуряалга хэды ехээр унжагайрдаг гээшэб. Энээнһээ уламжалан, кадрнууд тухай асуудалые халта дайраха бологдоно. Олохон залуу механизаторнууднай гэр бүлэтэй боломсоороо, байрын үгы дээрэһээ ондоо тээшээ ябашадаг зантай. Хэрбээ ажахы доторнай гэр байрын асуудалай түргэн шиидхэгдээ һаа, кадрнуудшье дутахаяа болихо һэн ха гэжэ һанагдана.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ харагдаха проект зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Тэндэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгжүүлхэ тушаа тон ехэ анхарал табигдана. Илангаяа хүдөө нютагуудта хүн зоной ажаһуудалые һайжаруулха тухай ехээр хэлэгдэнэ. Энээнэй үндэһөөр шэнэ табан жэл соо байрын гэрнүүдэй барилга үргэдхэгдэхэ бээзэ гэжэ һанагдана.

Тиихэдэ тракторнуудые запасной частьнуудаар хангалгые һайжаруулха зорилгоор тодорхой хэмжээн абтаха ёһотой гэжэ тоолоноб. Энээн тухай проект соо яһала хэлэгдэнэ. Теэд нютаг бүхэндэ үгтэдэг запас частьнуудые хубаарилхадаа, зарим техникын хэды жэл соо ашаглагдажа байһаниие хараада абалсахаар гэжэ һананаб. Заримдаа хэдэхэн жэл хүдэлжэ байһан тракторые хуушарһан тээшэнь тооложорхёод, заһабарилан хүдэлгэхэ дурагүйшүүл дайралдадаг. Энэ тон буруу. Техникые голодоһондо гаргаха ушарые наринаар хинаха хэрэгтэй гэжэ һананаб.

Б. ДРОЗДОВ,
Ториин совхозой механизатор.
Зэдын район.

ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛ

Хүндэ заримдаа гашуудалта ушарал дайралдашадаг гээшэ. Тиимэ ушар нэгэтэ Хяагтын совхозой һаалишан Н. Ц. Галсановада тохёолдоо. Хайрата эгэшэнь гэнтын аюулда орожо, наһа барашоо һэн. Гэртэнь дүрбэн үхибүүн үншэрэн үлэшоо бэлэй. Тэдэнниень гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байдаг үхибүүдэй байшанда үгэхэ гэхэдэнь, Надежда Цыреновна зүбшөөлөө үгэнгүй:

— Эгэшынгээ үхибүүдые өөрынхидөө дутуугүйгөөр хүмүүжүүлхэ аргатайб. Тэдэнэртэ эхэ мэтэ харууһан хэрэгтэй, — гэжэ хэлээ бэлэй.

— Өөһэдөө найман үхибүүдтэй ха юмта даа. Хүндэ болохогүй гү? — гэжэ сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын асуухада:

— Хамаагүй. Энэ хэрэгтэмни гүрэн түрэ туһалха ха юм даа. Манай орондо түрэлхидөө алдаһан үхибүүн бүхэндэ тэдхэмжэ үзүүлдэг, һайн һайхан ёһо заншал бии, — гэбэ.

Үнэхөөрөөшье, Н. Ц. Галсановагай эгэшын үхибүүд заахашье үншэрэнгүй, эдихэ хоолтой, үмдэхэ хубсаһатай, соготой хүхюутэй томо боложо байна. Баранайнь эгэшэ мүнөө медицинскэ училищида, Андрюшань — 8-дахи классta, Гуяанань — 6-дахи классta, эгээ бага Сэсэгмаань 3-дахи класста һурана.

Надежда Цыреновнагай энэрхы сэдьхэлэй һайхан хэрэг энээгээр дүүрэнэгүй. Нүгөөдэ эгэшынгээ хүндэ байдалда ороходо, тэрэ хоёр үхибүүень абажа, хүл дээрэнь табиһан байха. Мүнөө Мүнхэ Света хоёр томонууд болонхой. Тиин энэ һайхан һанаатай эхэнэр аяар 14 үхибүүдэй эхэ боложо, бараниинь совет оронойнгоо үнэн сэхэ эрхэтэд болгон хүмүүжүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ц. Галсанова.

А. СУРМАЧАЙ
фототекст.

ҺОНИРХОН ТАНИЛСАНА

СССР-эй ВДНХ-гай «Хүдөө ажахын үйлэдбэрилгые оньһон техникээр хангалга» гэһэн павильон соо табигдаһан хүдөө ажахын машина бүтээлгын Буряадай заводто хэгдэһэн оудүүн тэжээл бутарган хэршэдэг машина олоной анхарал татана. Юуб гэхэдэ, энэ машина ажалай бүтээсые 180 процентээр дээшэлүүлнэ, жэлэй туршада 20 мянга шахуу түхэригэй ашаг үрэ үгэнэ.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект соо «шэнэ техникын үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын техническэ зэбсэгжэлгые саашадань үргэлжэлүүлхэ» гэжэ хэлэгдэнэ Партиин шухала документээр зоригжоһон түс заводой коллектив үйлэдбэридөө бүри һайн амжалта түйлаха бээзэ гэжэ найдагдана.

Л. АЛЕНКИН.

КПСС-эй ЦК-гай проект тон ехэ түүхэтэ удха ...шанартай документ гээшэ аааб даа. Түс тогтоол ...отор хараалагдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэ орон до...роо коммунис общество байгуулжа байгаа хэрэгтэмнай ...үйлай ехэ алхам ба совет арадай һуудал байдал саашадань улам һайжаруулгын эрхэ нүхэсэл болоно.

Унишагша дурсана

Заншалнай һайхан

Минии үетэн манай орондо табан жэлэй түсэбүүдэй анха түрүүн мүндэлжэ байһанай гэршэ болохо хуби заяатай байһан юм. Түрүүшын табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө бидэ эдэбхитэйгээр тэмэйхабтар хүндэ хүшэр ...энэн байнабди. Тэрэ үе сагай ...даал һанаандамнай элихэнээр һанагдана.

...Хото болон хүдөө нютагуудта капитализмын үлэгдэл...үүд захагүй байһан аабдаа. Худалдаа наймаан гол түшэ баяд, ноёдой гарга байһан тула ороноймнай эконо...ико тэдэнэрэй нүлөөнһөө гараадүй байгаа. Богонёор ...хэлэхэдэ, түрүүшын табан жэлэй түсэбүүдэй дүүргэлтэ ...гиин шанга тэмсэл соогуур үнгэрһэн гээшэ.

...Совет хүнүүд хэды хүндэ хүшэр байдалда байбашье, ...табан жэлэйнгээ даабари заабол дүүргэхын түлөө бүхы ...хүсэ шадалаа элсүүлээ бэлэй. Тиин түрүүшын түүхэтэ ...табан жэл 4 жэл 3 һара соо дабагдаа һэн. Тиигэжэ социалис экономикын үндэһэ һуури табигдаһан байна.

...Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо совет хүнүүд табан жэл бү...рийн түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы ...хүсэл оролдолгоёо зорюулдаг заншалтай болонхой.

Энэ һайхан заншалдаа хододоо үнэн сэхэ совет арад ...лам ехэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр арбан нэгэдэхи табан ...жэлые амжалтатай түгэсхэхэнь найдамтай.

К. БАРАБАНОВ,
Улаан-Үдэ. **1926 онһоо КПСС-эй гэшүүн.**

СЭДЬХЭЛ ХАНАГДАНАГҮЙ

...Түрэл колхозоймнай мүн...өөрэр 1965 ондо 400 ...хүн һууритай соёлой байшан нютагтамнай баригдажа, ...хэтэ баярлуулаагша бэлэй. ...Ирдрийнск тосхондо дүн хам... 400-гаад айл тоологдодог. ...ында һургуули бии ааб ... Богонёор хэлэбэл, хүн ...он эндэмнай яһала олон ... Гэхэ зуура, «Путь к коммунизму» колхозой гэ...рүүд, нютагай залуушуул, ...һурагшад гансал кино харахын тула соёлойнгоо байшанда сугларна.

1975 онһоо хойшо, минии сохом мэдэхээр, энэ ...байшангай директорнууд заһагүй һэлгэгдэһэн. Юрэдөө, ...хэнэйшье мэдэһээр, соёлой байшангай дэргэдэ нэгэшье кружок хүдэлдэггүй. Киногоор сэдьхэл ханагдахаяа болинхой.

Сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр С. В. Антроповтой уулзажа, энэ асуудалаар һонирхоходомнай: «Хайшаншье гэхээ ойлгоногүйльби, яаха хүн гээшэбиб?» — гэжэ альгаа дэлгэхэһээ бэшэ үгэгүй һэн.

Теэд нютагаархинайнь гайхаха, дураа гутаха буруу бэшэ. Эндэ комсомолой организаци, совхозой профорганизациин комитет гэжэ байна ха юм. Тэдэнь зохихо хэмжээ юундэ абанагүйб?

П. ХАЛТАНОВ.
Прибайкалиин район.

УНШАГШАД БАЯР ХҮРГЭНЭ

ТААНАДАЙ АША ТУҺААР

Би, Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улсын эрхэтэн Раднын Дуламжав, 1980 оной декабриин 5-да Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой нарайлалгын байшангай гинекологическа отделенидэ хүндөөр үбдөөд ороһон хүм.

Тэндэ хүдэлжэ байһан врачнар Даши Бальжитович Батоев, Даши Дылгырович Аюшеев, Роза Цыреновна Дашидондукова, Виктор Александрович Ушаков, сестранар Наталья Федоровна Смолянец, Дарима Намацыренова гэгшэдэй аша туһаар хүндэ операци хүүлээб. Тиигэжэ элүүр энхэ боложо, түргөөр хүл дээрээ гараһанаингаа түлөө эдэнэртэ, бүхы коллективтэнь, үнэн зүрхэнһөө, баяр баясхалан хүргэжэ, ажал хэрэгтэнь, гэр бүлынхидтэнь һайн һайханиие хүсэнэб.

Хүндэтэ врачнар-аргалагшадни, орон нютагайнгаа хүн зоной элүүр энхын түлөө үдэр, һүнигүй тэмсэжэ, үбшэнгэн бүхэнөө һайн, элүүр мэндэ болгожо, үлзытэй һайхан үреэлдэнь үргэлжэ хүртэн ябаарайгты!

Таанадай намда үзүүлһэн энэ һайхан ашые би хэзээдэшье: зүүдэндээшье, һанаан бодолдоошье мартахагүйб.

Р. ДУЛАМЖАВ,
МНР-эй Булган аймагай Тэшиг сумын 8 жэлэй һургуулиин тогоошон.

НҮХЭРНАЙ БЭРХЭ ДАА

Манай «50 лет Октября» совхозой түрүү хонишон Нурлыбанат Валиевна Валиева мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ талаар 1980 оной түрүүшын хахадай түсэб болон социалис уялганнуудаа дүүргэхэ талаар амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа. Гүрэн түрынгөө иимэ үндэр шагналда манай нүхэр хүртэхэл ёһооро хүртэбэ гээшэ.

Нурлыбанат оооол ажалда айхабтар дүршэлтэй, хүдэлмэришэ, бэрхэ эхэнэр юм. Хонин ажал дээрэ олон жэлдэ оролдосо ехэтэйгээр хүдэлжэ байһаниинь аша үрээ харюулжа байна гэжэ һананаб. Нёдондо тэрэмнай хаража байһан һургалингөө зуун хонин бүриһөө 125 хурьга абажа, 4,2 килограмм нооһо хайшалжа, районойнгоо чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Мүнөөшье нүхэр Валиева КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлэй ажалай вахтаа жагсан, зуун эхэ хонин бүриһөө 125 хурьга дахинаа абаха уялга абанхай, шармайн хүдэлжэ ябана.

Би нютагай библиотекарь һэн хойноо албанай хэрэгээр малшадтай ходо ушардаг гээшэб. Валиеватанай отарада түл абаха хүдэлмэриин түгэс бэлэн байхые үнинэй обёорогшоб. Хонишодшье өөһэдөө сэдьхэлэйнгээ байдалаар шэнэ жэлэйнгээ түл абалгые тэсэжэ ядан хүлеэнэ хэбэртэйгшэ.

Иимэ шударгы бэрхэ, ажалша, малша нүхэрэйнгөө гүрэн түрын үндэр шагналда хүртэһэндэнь бидэ сэдьхэлээ ханан: «Нурлыбанат, һайнши даа. Нютагаймнай нэрые дээрэ үргэжэ ябанаш, баяр хүргэнэбди», — гэжэ дамжуулха дуран хүрэнэ.

М. БАЛДАНОВА,
библиотекарь.
Хэжэнгын район.

УНШАГШАД ХӨӨРЭНЭ

ХАЛУУН АНХАРАЛААР ХҮРЕЭЛЭГДЭНХЭЙ

Районой түбһөө хажуу тээ, хада уулын хормойдо, бишыхан городхон —үхибүүдэй санатори оршодог юм. Уушханай хаяадаар үбдэһэн гү, али иимэ үбшэнтэй хүнтэй гэр байрадаа харилсаатаи байһан үхибүүд эндэ суглуулагдажа, тусгаар арагаламжа хүүлэдэг, һэргылэмжын хүдэлмэриин хэмжээнүүдые гарадаг байха юм. Манай Хурамхаанай, хүршэ Баргажанай районуудай хэдэн арбаад үхибүүд мүнөө үедэ эндэ амарна. Тэдэнэр гурбаһаа арба хүрэтэр наһатай үхибүүд. Иимэ наһандаа үхибүүд айхабтар һонюуша, бүхы юумые мэдэжэ абаха хүсэлтэй байдаг аабдаа. Тиимэһээ тэдэнние харууһалжа, хүмүүжүүлжэ, аргалжа байһан хүнүүд заримдаа тухашарнашье ёһотой.

Ямаршье үхибүүн түрэлхидэй энхэрэл, анхаралда дуратай байдаг. Илангаяа эндэ, санаторидо тэдэнэрэй байхада, эхэ, эсэгын энхэрэл хэн тэдэндэ олгоноб? Санаториин хүдэлмэрилэгшэд. Тиимэһээ тэдэнэй хүдэлмэридэ шанга эрилтэ табигдана. Нэгэдэхеэр, үхибүүдэй байдаг байрые сэбэр, дулаан, һаруул байлгахаһаа эхилээд, сүлөө сагые һонирхолтой наада зугаагаар ээлхэ, хатар танцаар, дуу, шүлэгүүдээр һамааруулха хүдэлмэри түсэбэй ёһоор үнгэргэгдэнэ.

Эндэ байһан бишыхан эрхэтэд оронойнгоо бүхы һайндэрнүүдые тэмдэглэдэг. һаяшье үнгэргэгдэһэн шэнэ жэлэй ёлко заха хизааргүй ехэ баяр асараа. Хабар-Үбгэн, Саһан-Хүүхэн, элдэб нааданхайнуудаар шэмэглэгдэһэн ногоон хасуури, элдэб гоё һайхан костюмууд тэдээндэ хэды ехэ баяр, энеэдэ зугаа асарааб даа!! Өөһэдынь бэлдэһэн «Арадуудай хани барисаан», «Эгээл шухала юумэн» гэһэн сценкэнүүд, Оксана Анюта хоерой барабан тухай дуун, хүхюу хүгжэмтэй «Полечка» гэжэ хатар ехэтэ һонирхолтой байгаа.

Хүмүүжүүлэгшэ А. Е. Сабхандаевагай хэшээлдэ һуубаб. Богонихон сагай турша соо үхибүүд шэнэ дуу сээжэлдээд, хүгжэм доро дуулажа туршаба. Анна Ешиевнагай абьяастай, шадабари ехэтэй байһаниие тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

Эндэ дүй дүршэл ехэтэй, олон жэлэй һургуули гараһан медсестранууд бии. Ахамад врач Б. Г. Санжиевай хүтэлбэри доро тэдэнэр эмшэлэлгынгээ ашаг үрэтэй байхын түлөө оролдоно. Борис Гармажаповичүхибүүдэй харууһые һайжаруулхын тула ехэ эрилтэ табидаг байна. Бүхы байра байдалынь ариг сэбэр. Ороһон лэ таһалга соомнай айхабтар нарин нягта байдал үзэгдэнэ. Үхибүүд эндэ ажалай дүршэл абана, харюусалгын, коллективнэ мэдэрэлтэй болоно.

Тогоошон эхэнэрнүүд Л. А. Гунфин, Т. Г. Бурцева, Г. А. Мачежан, гэгшэд амта, шэмээр һайн эдеэ хоол бэлдэхые оролдодог. Үхибүүнэй монсогор улаан, маряатай хүхюу шарай тогоошодой, бусад хүдэлмэрилэгшэдэйшье хамтын баяр. Имагтал иимэ маряатай шарай үхибүүнэй бэеын элүүрэй барометр ха юм.

Түс санаториин хүдэлмэрилэгшэд нэгэ, хоёр, заримдаа гурбаншье жэлээр тэдэндэ найдагдаһан бишыхан эрхэтэдэй хуби заяанай түлөө юушье хэхээр бэлэн байдаг лэ.

Сэлмэг тэнгэри доро үнгэрхэ ёһотой тэдэнэрэй бага балшар наһан эндэшье арюунаар үргэлжэлнэ.

С. ЦЫДЫПОВА.
Хурамхаан.

ХҮН ба БАЙГААЛИ

МЭРГЭЖЭЛЭЭ ЭНДЭҺЭЭ ЭХИЛДЭГ

Байгалай онъһожоруулагдамал лесничествын бааза дээрэ Түрхын дунда һургуулида эдиршүүлэй лесничество байгуулагдаһан юм. Түс лесничествын гэшүүд районой байгаалида дуратайшуулай дунда элгэрһэн мүрысөөнэй дүнгөөр нёдондо түрүү һуури эзэлжэ амжаба.

Эндэхи һургуулиин биологиин багша Н. М. Степановагай хүтэлбэри доро хүбүүд 650 гаран гектарта нэмжыһэн ой тайга харууһалжа, гал түймэрэй ушаралһаа хамгаалдаг, хуули бусаар агнуури хэгшэдтэй тэмсэл ябуулдаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ эдэнэр ой соо шубууһай 270 гэрэнүүдые дархалжа үлгэһэн, 50 килограмм эм домдо ородог ургамал туушаһан габьяатай. 6 гектар талмайда питомник һуулгаһан, 45 янзын модо, һөөгүүд тарингдаһан, дендрологиин участок байгуулагдаһан юм. Байгал шадарых 0,5 гектар газарта 460 модон һуулгагдаа, 1 миллион хэһэг һөөхэн ургуулагдажа, леспромхозуудта худалдагдаһан байна.

Үхибүүд шэлбэһэнэ модонуудай тухай үргэн мэдэсэтэй болохын тула гербари бүрдүүлдэг. Шэнэһэнэй, хушын, нарһаһай, хасуурнин биологическа онсо шэнжээр һонирходог һурагшадай дунда олон. Ой модондо хоро хүргэдэг, нэбшэһэ, намгаһуудые соо дэлэрхэндэг шумуулнуудые ашатай шумуулнуудһаа илгаруулха гэжэнь тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Модоной холтоһо, үндэһэ эдидэг хоротой хорхой, сохо гэхэ мэтые хохидахын тула ехэ хүдэлмэри эндэ хэгдэдэг байна.

Эдэ бүхы хүдэлмэри бодото дээрэнь эрхилхын тула һургуулиин элсүүлхэ, эдэбхижүүлхэ талаар оролдого гаргадаг. Һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд, суглаанууд, уулзалганууд үргэнөөр үнгэргэгдэдэг. Эдиршүүлэй һонирхолые үүсхэдэг ниилэмэ хэмжээ ябуулганууд нэн ой ангууд, Сибириин эндэмичэн Байгал далай хүтэлдэй шубууд тухай һонирхолтой баримтануудые мэдэжэ бооможо.

Байгалай лесхозой хүдэлмэрилэгшэд эдир байгаали хамгаалагшадай саг үргэлжын айлшад юм. Тодорхойлбол, ахамад лесничий А. П. Петров, инженер Ф. Д. Кухтина, Түрхын лесничествын хүдэлмэрилэгшэ А. Н. Городецкий, эндэхи леспромхозой кадрнуудай таһагай начальник Я. Н. Старков гэгшэд хүбүүдэй урда элидхэлнүүдые уншадаг, зүбшэл, заабари үгэдэг.

Һургуулиин дэргэдэхи лесничествын гэшүүд шэнжэлгэ, туршалгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг, Байгалай лесхозой мэргэжэлтэдэй үгэһэн даабаринуудые дүүргэдэг юм. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн зунай июнь һарада һуулгагдаһан нарай модоной хэр зэргэ ургаһаниинь шэнжэлэгдэжэ, дүнгүүдынь намар багта гаргагдаа һэн. Үгэжүүлгэ хэгдэжэ, таримал модод 70 процентнь шэмэ шүүһэн һайса тааад, бэеэ хүсэн ургаһан байна. Нарһан, хуша, хүһан һайнаар ургаһан, харин шэнэһэнэй олонхинь хатажа, нархашыһан хосороо.

Лесничествын хүдэлмэридэ хабаадалсагшад саашадаа техникумуудта, институдуудта һуралсаха үргэлжэлүүлдэг, ойн ажахынуудта ажаллаха юм. Хэдэн олон хүнүүд Түрхын леспромхозой хүдэлмэрилэгшэд, Улаан-Үдын лесотехникумда һурадаг. Тэдэнэй тоодо Дмитрий Бадмаевин, Павел Томский, Александр Кожевников, Василий Нечаев, Сергей Козырев, бусадшье нэрлэлтэй. Байгалай леспромхозһоо элсэгдэжэ Любовь Новокрещенных, Нина Ларионова гэгшэд тус техникумэй 1-дэхи курсда һуралсана. Сибириин технологическа институдта (Красноярск хото) Түрхын леспромхозые түлөөлһэн 6 хүн һуралсадаг. Табан жэлэй хугасаа абаад харабал, 29 хүн тусхай эүршэлгаар дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта ороһон байна. Һуралсалаа дүүргэһэн Сергей Кравченко, Василий Гребенщиков, Александр Верхотуров, Юрий Кычиков гэгшэд мастерай, бусадшье тушаалнуудта хүдэлнэ. Нёдондо һургуулияа дүүргэгшэдэй зариман тусхай мэргэжэлтэй болохын тула студентнэрэй жагсаалда ороһон, тиихэдэ Андрей Иванов, Николай Борисов гэгшэд ахаарнар, эсэгэнэрэйнгээ ажал харгыуулхаар, леспромхозуудта хүдэлжэ эхилээ. Ингэжэ уг залгамжалуулан ажаллаһан модошод олошорно гээшэ.

Эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үүргэ ехэ гэжэ мэдээжэ. Байгалай лесхозой, Түрхын леспромхозой түлөөлэгшэд баян дүй дүршэлөө эдиршүүлтэй хубаалдаад, ой модоной ажамидаралай нюусанууд тухай һонирхол үүсхэмээр хөөрэжэ шададаг. Хуули бусаар агнуури эрхилэгшэдые элирүүлхэдэ, түймэр һэргылхэдэ лэй рейднүүдтэ өөһэдөө хабаадалсадаг. Ингэжэ эдэнэр эдиршүүдтэ мэргэжэлээ шэлэхэдэнь туһална гээшэ бшуу.

Һурагшадые ургамал ногооной баялиг хамгаалха хэрэгтэ элсүүлхэ гэжэ эмхидхэлһэн эхитэй гэжэ тобшолоод байна. Тиимэһээ Түрхын ой модондо дуратайшуулай эдир дружина районой доторхи мүрысөөнэй манлайда дахин гараба бшуу.

М. БУЛДАКОВ, биолог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эдиршүүд эзлэжэ рейдтэ гараһан. Авторай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

МИЛЛИОН ПААР ГУТАЛ

БЕЛГРАД. Врана хотодохи «Коштана» гэжэ гуталай фабрикын коллектив үнгэрһэн жэлдэ гайхамшагта үрэ дүн туйлаба. Эндэ нэгэ миллион паар гутал үйлэдбэрилэгдөө.

Югославида бүтээгдэһэн элдэб түхэлэй гуталнууд совет хүн зондо һайн мэдээжэ байха. Имагтал үнгэрһэн жэлдэ Югославиин фабриканууд 12 миллион паар гутал Советскэ Союзай захилаар эльгээгээ юм.

ДАЛИТА ТУҺАМАРШАД

БЕРЛИН. ГДР-эй хүдөө ажахын авиациин летчигууд шэнэ 1981 онойнгоо хүдэлмэринүүдые эхилбэ. Ороной агрономическа түбүүдэй мэдэлдэ үгтэһэн «Аграфлюг» гэжэ отрядай авиаторнуудта энэнь 21-дэхи сезониинь болоно. Котбус округой 1500 гектар юрэнхы талмайтай ой модондо химическэ хамгаалалта хэгдэбэ. Республикын хойто ба түбэй округуудтахи ой модые элдэб аюулһаа хамгаалхын тула тусхай программа зохёогдожо, тэрэниие бэелүүлхэ даабари хүдөө ажахын авиацида үгтэбэ.

Үнгэрһэн жэлэй туршада «Агрофлюгэй» летчигууд дүн хамта 4,3 миллион гектар хүдөө ажахын талмайнуудые, ой мододые агаарһаа хамгаалха зорилготой хүдэлмэри бэелүүлһэн байна. Энэ бүхы ажал хүдэлмэридэ 200 гаран самолёт ба вертолёт хабаадуулагдаа.

НИИСЛЭЛ ХОТЫН БАРИЛГАШАДАЙ ЭДЭБХИТЭД

БУДАПЕШТ. Хүн зоной ажаһууха байрын гэрнүүдые барилгые үргэдхэхэ, медицинын эмхи зургаанууд болон һургуулинуудые олоор бодхооно талаар тон харюусалгатай зорилгонууд Венгриин ниислэлэй барилгашадай урда табигдана. Шэнэ табан жэлдэ энэ хэрэгтэ гүрэн 120 миллиард форинт мүнгэ зөөри һомолоо. Тэрэнь үнгэрһэн табан жэлэйхиһээ 11 процентээр үлүү ехэ болоно.

Шэнэ гэр байрада нүүн оролго хадаа мүнөөдэрэй Будапештын онсо нэгэ шэнжэнь болонхой. 1981 онһоо 1985 он хүрэтэрхи хугасаа соо хотын ажалшад 48 мянган гүйсэд хангалгатай шэнэ гэрнүүдтэ нүүн орохо юм.

(ТАСС).

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. Энэ газар дайдада бэеэ даадаһан байдал олгохо талаар ООН-ой түсэбые бодотоор бэелүүлжэ эхилэлгэһээ ЮАР-ай расис захиргаанай арсаһантай дашарамдуулан, Африкын гүрэнүүдэй эрилтээр ООН-ой Аюулгүйн Совет Намибидахи байдалые зүбшэн хэлсэбэ.

Буудалдаа зогсоолгын һара үдэрые тодорхойлжо, Намибиин бэеэ даадаһан байдалтай болохын тула шухала хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилхэ ёһотой һаяхан Женевэдэ болоһон конференци тухай элидхэлые ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм Аюулгүйн Совет табиба. Преториин гэм зэмээр конференци зогсоогдоһон байгаа.

Намибидахи байдалаар, ерээдүйдэ энэ райондо амгалан байдал хангаха тухай асуудалаар һанаата боложо байнаб гэжэ К. Вальдхайм мэдүүлээ. Намибида бэеэ даадаһан байдал олгохо харгы зам бэдэржэ, Аюулгүйн Соведэй тогтоолые бэелүүлхын түлөө оролдохо ёһотойбди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Женевэдэхи конференциин һүүлээр Преториин захиргаанай ямар һанаашалгануудтай байһан тушаа Аюулгүйн Совет ойлгохо байха гээд Африкын оронуудһаа ООН-дохи бүлэгэй түрүүлэгшэ Т. Слим (Тунис) тэмдэглээ. Женевэдэхи конференциин буруу һүрэһэнһөө баруунай оронууд шухала һургаал абаха ёһотой.

Намиби — расистнуудай хуули бусаар эзэмдэһэн газар дайда мүн. СВАПО хадаа тэрэнэй тэмсэлшэ арадай ори ганса хуулита түлөөлэгшэ болоно гэжэ Намиби тухай асуудалаар ООН-ой тоолодог байһаниинь шухала удха шанартай гэжэ совет түлөөлэгшэ Р. С. Овчинников һануулба.

ЮАР-ай гэмээр Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй гүйсэд буруу һүрэһэнэй һүүлээр Преториин захиргаанай Намибиин асуудалые шиидхэлгэеэ болзоргүй үе соо хойшолуулха гэжэ оролдожо байһаниинь ойлгосотой гэжэ совет түлөөлэгшэ хэлээ.

США-гай болон Англиин түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, тохёолдоһон байдалда шухала хэрэгтэй бодото алхамуудые тойрон гараһан байна.

ХИЛЫН САанаһаа • ТАСС • АПН •

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА

МАДРИД. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Мадридтахи уулзалга дээрэ туһалбариин хүдэлмэришэ органуудай заседанинууд боложо үргэлжэлһөөр.

Январиин 30-да болоһон заседани дээрэ сэрэгэй түгшүүрилые һуларуулгын, буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнууд, мэдээсэлэй талаар харилсаа холбоо тогтоохо асуудалнууд, мүн Дундада далайн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Польшын Арадай Республикын, Франциин оруулһан Европо түбидэ сэрэгэй түгшүүрилые һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар конференци зарлаха тухай дурадхалнуудые хаража үзэлгэ уулзалгын хүдэлмэридэ шухала һуури эзэлнэ.

Мэдээсэлэй талаар урда тээнь оруулһан дурадхалнуудаа социалис оронуудай делегацинууд үндэһэ баримтануудаар батадхаһан байгаа.

Хельсинкидэ баталагдан абтаһан Түгэсхэлэй актда таарахагүй хэдэн дурадхалнуудаа баруунай зарим оронуудай түлөөлэгшэд хамгаалхые һэдэһэн байха юм. Фашизмые, шэнэ түхэлэй нацизмые, апартеидые номнохо ябадалые хорихо тушаа Румыниин делегациин дурадхалые дэмжэхэеэ арсаха зуураа, эдэнэр һүүлэй үедэ ажал ябуулгаяа эли бодо эдэбхижүүлһэн нацис болон шэнэ түхэлэй нацис эмхинүүдые хамгаалхые һэдэбэ.

В. ЖИСКАР д'ЭСТЭНЭЙ ИНТЕРВЬЮ

ПАРИЖ. Франциин президент В. Жискар д' Эстэнэй гадаадын политикын талаар журналистнуудай асуудалнуудта харюусан, телевиденеэр үгэ хэлээ. Франциин правительствын гадаадын политическэ зорилгонууд тухай тогтон хэлэхэ зуураа, президент нигэжэ мэдүүлбэ: тэдэмнай — түбхын түрүүндэ Франциин ашаг туһые хамгаалха, амгалан тайбан байдал сахиха зорилгонууд болоно гэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, амгалан тайбан байдал сахиха хүсэлтэй гүрэнүүдтэй хөөрэлдэхэ, тусхайлан дурдабал, бусад оронуудай, илангаяа Советскэ Союзай дээдэ тушаалтадтай хөөрэлдөө хэхэ гэжэ Франциин эрмэлзэдэг байһые В. Жискар д'Эстэн тэмдэглэбэ.

Франци НАТО-да дахин орохогүй гэжэ президент мэдүүлнэ.

Зүүн ба баруун оронуудай хоорондын харилсаан тухай асуудалаар Франциин баримталдаг хараа бодолые тайлбарилха зуураа, В. Жискар д'Эстэн нигэжэ хэлэбэ: харилсаануудые тогтууритай байлгаха зорилго табигдана. Тэрэнэй тулада, президентын һанамжын ёһоор, гурбан эрилтэ хангагдаха ёһотой: аюулгүй байдал сахилгын тэнсүүри туйлаха, бэеэ бариха, ядерна зэбсэг тараалга гэхэ мэтэ асуудалнуудаар харюусалтын мэдэрэлтэй байха гээшэ шухала болоно.

Р. РЕЙГАНЭЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

Р. Рейган США-гай президент болоһонһоо хойшо түрүүшынгээ пресс-конференциие январиин 30-да Сагаан байшан соо үнгэргэбэ. Богонихон оролто үгэ соогоо тэрэ американ экономикодо тогтоо, «Саарһан мүнгэнэй үнын уналгые хизаарлаха» талаар шэглүүлэгдэһэн хэдэ хэдэн хэмжээнүүд хараалагдан, түсэблэгдэнхэй гэжэ тэрэ зааһан байна.

«США-гай үритэлгын хэмжээе» 985 миллиард доллар хүрэтэр дээшэлүүлхэ тухай гүйлтые конгресстэ эльгээбэб гэжэ Р. Рейган мэдээсээ. Энэнь урда тээхи лимидтэй сасуулбал, үри шэрние 50 миллиард доллароор дээшэлүүлхэ гэһэн удхатай. Доторой урьһаламжанууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тэдэнэй туһаламжаар правительственна, нэн түрүүн сэрэгэй, гаргашанууд һомологдоно бшуу. США-гай урда экономическа хүндэ хүшэр зорилгонууд табигданхай гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Гол түлэб гадаадын политикада хабаатайгаар журналистнуудай табиһан асуудалнуудта президент саашадаа харюусаба. Американ-иран харилсаанууд тушаа Р. Рейган хэлэхэдээ, Ирандахи байдал тогтууритан бэшэ, хэрэгүүдые шиидхэжэ боломоор правительствашье үгы гэжэ тэрэ тэмдэглээ. «Иранай правительство байжа шадаха, тиимэ правительствые тэндэ эмхидхэн байгуулха шухала» гэжэ тэрэ баталаа. Ирантай урдын захиргаанай баталһан хэлсээнүүдые США шэнжэлжэ байна гэжэ президент хэлэбэ. Эдэ документнүүд уласхоорондын эрхэтэй, США-гай өөһэдынь хуулинуудтай таараалдана гээшэ гү гэжэ элирүүлхэ байнабди.

Советскэ Союзай бэелүүлдэг политика тухай тогтоходоо, США-гай президент СССР-эй уласхоорондын ажал ябуулгын зорилгонууд, түхэл шэнжые хэдэн удаа зорюута хазагайруулһан байха юм. Тусхайлбал, «шахардуу байдал һуларуулга хадаа мүнөө болотор нэгэ тээшээ ябадалтай үйлсэдэл адли байгаа. Өөһэдынгөө зорилгонуудые туйлахын тула Советскэ Союз тэрэниие һамбаашалан хэрэглэдэг байна» гэжэ тэрэ хэлээ. Тиимэһээ шахардуу байдалые һуларуулга Холбоото Штадуудта бэшэ, харин Советскэ Союзда ашатай туһатай байна.

Советскэ Союзда гү, али Холбоото Штадуудта эб найрамдалай ашатай туһатай байһан тухай асуудал табиха гээшэ ямар юм? Гэбэшье эб найрамдалай бүхы хүнүүдтэ, дэлхэй дээрэхи бүхы оронуудта, тэрэ тоодо совет болон американ арадуудта адли тэгшэ хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ ааб даа.

«Бүхэдэлхэйн социалис гү, али коммунис гүрэниие байгуулха» зорилготой Советскэ Союзай политикын ямар бэ даа «хара һанаатай» байһан тухай Р. Рейган саашадаа шашаба. Дэлхэй дээрэ боложо байһан хубилалтануудые Вашингтондо ойлгожо шадахагүй байһыень эдэ үгэнүүд элирхэйлэн гэршэлнэ бшуу.

Гол шухала асуудалнуудай нэгэниинь болохо ОСВ-2 гэжэ договор тушаа президент худал хуурмаг юумэ хэлэбэ. Энэ хэбээрээ байгаа һаа, тус договор стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха бэшэ, харин эдэниие үргэдхэхэ байна гэжэ тэрэ баталаад, шэнэ хөөрэлдөөнүүдые хэхээр уряалба.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

МАДРИД: ҮНЭН ЗҮБ ХАРАА БОДОЛОЙ ИЛАХЫН ТУЛА

Нэгэ хэды болоһоной һүүлээр Испаниин ниислэлэй Пасео де ла Кастельяно гэжэ бульварта оршодог конгрессэй ордондо дэлхэйн олонниитын анхарал дахяад хандуулагдаба. Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха талаар зүблөөндэ хабаадагша-гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалга январиин 27-до хүдэлмэреэ дахяад үргэлжэлүүлбэ.

Мадридта зарлагдаһан уулзалгын түрүүшын шатада үгэ хэлэлгын үедэ эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай, шахардуу шанга байдалые һуларуулгын асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаһан байха юм. Социалис гүрэнүүдэй делегацинуудай залан сэхэ хараа бодол эндэ онсо үүргэ дүүргээ. Мадридтахи уулзалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ тэдэнэр энэ уулзалгын хэрэгтэй, бүтэмжэтэй һайн байхын тула оролдолго гаргаһан байна. США-гай НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай энэ уулзалгые эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, шахардуу байдалые һуларуулгын ба харилсаа холбооной гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэһээ хадуурууулжа, хубхай хооһон шашалдаан, үзэл бодолой арсалдаан, буляалдаан болгохые хэды оролдоошье һаань, Мадридтахи хуралдаан, бүгэдэнэй мэдэжэ байһанай ёһоор, тэдэнэй һанаашалгаар болоогүй.

Уулзалгын хоёрдохи шатын хүдэлмэри ямар зорилготойб гэхэдэ, 35 ороной делегацинууд түрүүн оруулагдаһан дурадхалнуудые хаража үзэхэ байна. Тэдэ дурадхалнуудынь зуу шахуу. Олонхинь Түгэсхэлэй актын хараа шэглэлдэ харюусадаг, сэрэгэй талаар шахардуу шанга байдалые һуларуулга ба буу зэбсэг хуряан абалгада хабаатай. Эдэ асуудалнуудһаа Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгэй сүм дулдыдадаг байһан мэдээжэ. Европодо сэрэгэй талаар шахардуу байдалые һуларуулга ба буу зэбсэг хуряан абалгаар 1981 оной октябрь һарада Варшавада конференци зарлаха тухай Польшын үүсхэлэй эндэ нэгэдэхи номерой дурадхал байһанда ямаршье һэжэг байхагүй. Энэ дурадхал уулзалгада хабаадагшадай олонхидойнь, мүн тэрэшэлэн үргэн олонниитын зүгһөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

Энэ дурадхалай үнэтэй юумэниинь юуб гэхэдэ, Мадридтахи уулзалгада хабаадагшадай адлирхуу һанамжануудтай байһан ушарые хараада абана. Польшын Арадай Республикын дурадхал хадаа нэгэ үеын хүнүүдэй наһан соо аюулта ехэ дайнай хоер дахин һүжэрһэн Европодо сэрэгэй талаар шахардуу шанга байдалые һуларуулгын хэмжээнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн тодорхой, һайн һайхан уг зорилго баримтална.

Европодохи шахардуу байдалые һуларуулгада, амгалан байдал тогтоолгын гол хараа шэглэлнүүдтэ хабаатай бусад дурадхалнууд Мадридта олоной анхарал татана.

Гэбэшье Түгэсхэлэй актые бодото дээрэнь бэелүүлхэ замаар саашадаа дабшаха тухай хүсэл эрмэлзэлгүй, бүтэмжэгүй документнүүдэй стол дээрэ табигдаһаниинь харамтай.

Тиимэшье һаань, Мадридтахи уулзалга дээрэ ушар байдал зүбөөр ойлгохо ябадалай илаха байһанда найдахаар. Тиигээд байбал, Европодо аюулгүй байдал хангалгын сэрэгэй ба политическэ асуудалнуудаар, элдэб һалбаринуудаар харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар бодото хэмжээнүүдые абалгада зүбшөөлөө үгэлгөөр энэ уулзалга түгэсхэхэ арга боломжо олдохо байна.

ЭТ-ТАИФТА ЗАРЛАГДАҺАН КОНФЕРЕНЦИ

Эт-Таифта (Саудовска Арави) зарлагдаһан мусульман оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой 3-дахи конференци хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ конференцидэ 37 гүрэнэй түлөөлэгшэнэр, мүн тэрэшэлэн Палестиные сүлөөрүүлэлтын организациин делегадууд хабаадалсаа.

Мусульман арадуудай, нэн түрүүн арабуудай эрхэ сүлөөдэ, ашата туһын хэрэгүүдтэ добтолгоёо империалис хүсэнүүдэй улам шангадхажа байһан ушарһаа энэ зүблөөн зарлагдаһан байна. Эдэ добтолгонуудыень юугээр тайлбарилалтайб гэхэдэ, США, Египет ба Израиль арабуудай ашата туһын хэрэгүүдтэ огто таарахагүй Кэмп-Дэвидэй үгэсэлгэ тэдэндэ баадхахые оролдоно. Тель-Авив Иерусалимые Израилиин «хэтэ мүнхын хубаагдашагүй» ниислэл болгохо һэдэлгэ гаргана, Израилиин сэрэгэй хүсөөр Ливанда эзэрхэг түримхэй ябуулга хэгдэнэ. Палестинын араб арадай өөрын бэеэ даанхай гүрэн байгуулха эрхые мэдэрэлгэһээ США ба тэрэнэй союзнигууд арсана. Үшөө тиихэдэ Вашингтон Персидскэ тохойн районд өөрынгөө сэрэгэй политическэ хиналта тогтоохо аюултай түсэб бэелүүлжэ байна.

Эт-Таифта баталан абтаһан резолюциие бүхыдэнь абажа харахада, яһала бүтэмжэтэй, бодото дээрээ империализмда эсэргүү хараа шэглэлтэй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мусульман оронуудай түлөөлэгшэд «Кэмп-Дэвидэй хэлсээнэй уг зорилгые эсэстэнь хүрэтэр усадхаха» тэмсэлдэ уряалан, Кэмп-Дэвидэй үгэсэлгые эриһ шууд буруушаатаа. И… русалимай араб хүбиие оруулалса… Израилиин эзэмдээд байһан араб бү… газарнуудые хуулита эзэдтэнь буса… ха шухала гэжэ тэдэнэр онсолон тэм… дэглээ. Конференцидэ хабаадагшад па… лестинецүүдэй өөһэдынгөө хуулита эрх… сүлөөгэй түлөө тэмсэлые дэмжээд, Ду… тын Зүүн зүгэй бэрхэшээлтэ асууда… нуудые шиидхэлгэдэ ООП-ой хабаада… га хадаа энэ регионд бата бэхи эб най… рамдал тогтоолгын гол эрхэ нүхэсэл мү… гэжэ мэдүүлээ. Израильда, тэрээнтэй… харилсаа холбоотой бүхы фирмэ ба… компанинуудта экономическа талаар ха… шалта хэхэ тусхай бюро байгуулхын тү… лөө оролдожо байһанаа тэдэнэр мэдүүлэ… Конференци дээрэ үгэ хэлэгшэд Персид… скэ тохойдо американ сэрэгүүдэй хүс… ехэ болгохо, энэ районд дүтэ шал… американ сэрэгэй баазануудые байгуу… ха ба үргэдхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан… Сагаан байшангай хараа шугамые эри… шууд буруушаан шүүмжэлһэн байх… юм.

Тиихэдэ Иран Ирак хоёрой хоорондо… боложо байһан дайе болюулха зорилго… тойгоор эблэрүүлэгшын үүргэ дүүргэх… гэһэн конференциин һэдэлгэ аша үрэ үг… бэгүй. Ушар нимэһээ эблэрүүлгын т… лаар саг үргэлжын тусхай комитет… байгуулха тухай шиидхэбэри батала… абтаа.

Афганистанай делегациин үгы байха… да тиимэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ эрх… байхагүй, ямаршье аша үрэ туйлагдаха… гүй гэжэ ДРА-гай МИД-эй мэдүүлэ… дотор заагдаһаншье һаа, зарим харх… журамуудай туһаламжаар Эт-Таифта… «Афганистанай асуудал» гэдэг гарга… даа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Теэд бодото… дээрээ эгээл тиимэ юумэ болоо. Ху… далаар һанаашалагдаһан «Афганиста… най асуудалые» зүбшэн хэлсэлгэ кон… ференциие зүбшэхэ гол шэглэлһээ… хадууруулна гэжэ делегадуудай хэл… һэн үгэ дотор сэхэ заагдаа.

Мусульман оронуудай үмэнэ табиг… дажа байһан эгээл гол шухала асуу… далнуудаар конференциин батала абаһан шиидхэбэринүүдэй бүхы дээрээ араб… арадуудай өөһэдынгөө эрхэнүүдэй тү… лөө тэмсэлдэ, сионизм ба империализм… да эсэргүү үнэн зүб тэмсэлдэ туһа на… мэри оруулха байһан лабтай.

АЮУЛТАЙ ЗАМ

Америкын Холбоото Штадуудта Кар… терай захиргаанаар үзэгдөөгүй ехээр д… бэргэгдэһэн милитарис ябуулганууд зо… соогдоногүй. США-гай авиациин стра… тегическэ командовани үнгэрһэн нед… лидэ сэрэгэй «Глоубл шилд-81» гэж… нюуса нэрэтэй туйлай ехэ маневр эхи… бэ. Энэ маневрто 100 мянган сэрэг, дай… шалхы 800 самолёт, тэрэшэлэн далайн… сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй, на… циональна гвардиин подразделенинүүд… хабаадалсана. Тодорхойлон хэлэбэл, Пен… тагоной стратегүүд «дайсанай объектнүүд… тэ» бомбардировщигууд ба ракетэнүүд… дээр добтолго хэхэ, түбинүүд хоорондын… баллистическэ «Минитмен» гэжэ хэд… ракетэнүүдые Калифорниин баазаһаа… Номгон океанай баруун район хүрэтэр… табиха байна.

Энээнтэй хамта Пентагон «шууд тү… гөөр дайшалхы ябуулга хэхэ хүсэеэ» бү… ридхэжэ байна. Армейскэ гурбан дивизи… зи, далайн-сэрэгэй дивизи, агаарай-сэ… рэгэй арбанһаа дээшэ эскадрили оруу… лалсан, дайшалхы ябуулга ба тыл хан… галгын олон тоото албанһаа бүридэһэн… тон ехэ хүсэн бүридхэгдэнхэй. Дэлхэйн… бүмбэрсэгэй алишье районд США-гай… эзэрхэг түримхэй ябуулга, зэбсэгтэ ха… сөөр ондоо гүрэнэй дотоодын хэрэгүүд… тэ хамааралга бэелүүлхэ үүргэтэй эн… хүсэнэй зэргэдэ мүнөө хоёр зуу мянган… хүн тоологдоно.

Хэблэлдэ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, Аме… рикын сэрэгэй командовани добтолхо… энэ отрядые Дүтын Зүүн зүгтэ, Пер… сидскэ тохойн районд, тэрэшэлэн Хол… боото Штадуудта дүтэ, тодорхойлон хэ… лэбэл, Сальвадорто хэрэглэхээр хараа… на. Богонёор хэлэхэдэ, Вашингтон өө… рынгөө аша туһын хэрэгтэ «аюул» то… хёолдохонь гэһэн лэ газартаа энэ хү… сэеэ хэрэглэжэ шадаха байна.

США-гай сэрэгэй гаргаша тухай ми… бүри конгресстэ харагдадаг Пентагон… элидхэл хадаа буу зэбсэг бүтээн гаргал… гые улам үргэдхэхэ талаар үзэгдөө дуу… даагүй ехэ программын зохёогдоод мү… нөө бэелүүлэгдэжэ байһаниие харуулна… Эндэ «Совет сэрэгэй аюул» гэдэг худа… хуурмаг үгэ халхабша болгогдон хэрэ… лэгдэһэн зандаа. Пентагон тиимэ шал… таг барьяад, улам шэнэ шэнэ түхэлэй бу… зэбсэг зохёон бүтээхэ, сэрэгэй гаргаша… нуудые ехэдхэхэ эрилтэ табина. Энэ… жэлдэ конгрессэй үзэмжэдэ табигдаһан… элидхэлэй авторнууд юрын буу зэбсэ… гүүдые, мүн тэрэшэлэн стратегическэ… зэбсэгтэ хүсэнүүдые шэнэдхэн хубилга… ха арга замаар «Америкые зэбсэгжүүл… хэ» эрилтэ табина. США-гай оборонын… шэнэ министр К. Уайнбергер гэгшэ тү… рүүшын захиргаанай 1982 оной сэрэ… гэй гаргашада үзэгдөөгүй ехэ 200,3 мил… лиард (астрономическа тоо) доллар һо… молһыень «бага» дээрэ тоолоноб гэжэ… мэдүүлһэн байна.

Ингэжэ Америкын «харсагануудай» сэ… рэгэй-промышленна комплексын аша ту… һада милитарис идхалгаяа үргэлжэлүү… лэн, арадуудай хуби заяанда айхабтар… аюултай буу зэбсэг ехээр гаргаха зам… да США-е оруулхые оролдоно.

А. МЕДВЕДЕНКО,
Ю. ТЫССОВСКИЙ,
Ю. ЛОПАТИН,
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Залуу коммунист» —түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Малай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта». «Гурба мянгатанай нэгэн» — Г. Клепиковэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Дроновтоной һайхан хэрэг» — И. Куклинай статья. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан». «Ямар барилга нэн түрүүн хэхэ хэрэгтэйб?» — В. Яковенкын статья. «Шэнэ замай эхин дээрэ» —С. Бухаевай очерк.

Гурбадахи хуудаһанда. «Совет ёһо заншал». «Эхэнэр ба тэрэнэй хэдэг ажал: таарамжатай арга нүхэсэл хангаха» — АПН-эй материал. «Социалис оронуудта» — ТАСС-ай суглуулбариһаа. «Уласхоорондын шэнжэлэл».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Түрэл нютагаймнай түүхэһээ». «Түрүүлэгшын нэрэмжэтэ үйлсэ»—А. Тихновецэй статья. «Мүрысөөнэй үнгэрһэн хойно».

СЭДХИП ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика 10.05 — «Онтохондо айлшаар». «Стоптанные туфельки» — уран һайханай телефильм. 11.05 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 11.55 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Советскэ Союз ба Румыниин Социалис Республика хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон ба бэе бэедээ туһалалсалга тухай Договорто гар табигдаһаар 30 жэлэй ойдо киногой программа. 16.20 — «Түрэл байгаалимнай». 16.40 — Волейболоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. «Автомобилист» (Л)—ЦСКА. 17.15 — Эдиршүүлдэ зорюулагдаһан хүгжэмэй үдэшэнүүд».

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар).

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 «Сено» гэжэ дуу, хүгжэмэй ансамблиин концерт (Латвиин ССР). 20.25 — «Түсэбтэ табан жэл ба коллектив». «Буладай хатуужадаг газар». Жданов хотын «Азовсталь» заводой металлургнуудай коллектив тухай. 20.55 — Л. И. Брежневэй номоор найруулагдан табигдаһан «Шэнэ газар» гэжэ олон серитэй баримтата фильм (4-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35— «Искусствын уран бэлигтэн», СССР-эй арадай артистка А. Роговцева. 24.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

САГААН УЛААРИЛ

Мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, Хойто районуудта, Байгал шадарай нютагуудта багаханаар саһан орохо. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 9—14, зарим районуудта 22 градус хүрэтэр хүйтэрхэ.

Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэдэ сэлмэлгэтэй, бүрхэлгэтэй байха, шиир нойтон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 9—11 градус хүйтэн болохо.

Февралиин 4—5-най үдэрнүүдтэ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо. Баруун тээһээ секундын 5—10 м хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 22—27, үдэртөө 10—15 градус хүрэтэр хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ. Зарим районуудта һүниндөө 33, үдэртөө 22 градус хүрэтэр хүйтэрхөөр хараатай.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-03314. Заказ № 28. Индекс 5901